

ITMS2014+: 312041M679

# PREDBEŽNÁ SPRÁVA Z VÝSKUMU EU KIDS ONLINE IV SLOVENSKO NA INTERNETE

(Nenávistné prejavy, diskriminácia a násilný extrémizmus)



## Vypracovali:

Pavel Izrael, PhD.

Juraj Holdoš, PhD.

Róbert Ďurka, PhD.

Marek Hasák, PhD.

## Obsah

Úvod	3
Metodológia	3
Predstavenie problematiky	5
Nenávistné prejavy a diskriminácia	7
Násilný extrémizmus	34
Záver	43

## Úvod

Táto výskumná správa zahŕňa základné zistenia z projektu EU Kids Online IV v Slovenskej republike, ktoré sa týkajú vybraných rizikových aktivít detí a dospelých v online priestore. Zistenia vychádzajú z dotazníkového prieskumu, ktorý sa uskutočnil v domácnostiach od 30. apríla do 12. júna 2018. Respondentmi v prieskume bolo 969 detí a dospelých, ktorí používajú internet.

Správa obsahuje zistenia z oblasti šírenia nenávisťných prejavov, diskriminácie a násilného extrémizmu.

## Metodológia

### Vzorka

Výskum vychádza zo vzorky 746 detí a dospelých vo veku 11 – 17 rokov, ktorí patria do širšieho výskumného súboru detí a dospelých (N = 969) vo veku 9 – 17 rokov, ktorí používajú internet. Vo vzorke bolo zastúpených 50 % chlapcov a 50 % dievčat. Jednotlivé vekové kohorty boli zastúpené nasledovne: 11 – 12 rokov (23 %), 13 – 14 rokov (29 %) a 15 - 17 rokov (48 %). V správe sú uvedené výsledky z dát, ktoré boli štatisticky prevážané, aby zodpovedali rozloženiu detí a mladistvých z pohľadu veku a pohlavia v celej populácii Slovenskej republiky.

### Dotazník

Vo výskume bol použitý dotazníkový nástroj vytvorený pre potreby projektu EU Kids Online IV, v rámci ktorého sa zbierajú dáta v ďalších európskych krajinách. Hlavnej vlne výskumu predchádzal pilotný výskum na vzorke 290 respondentov vo veku 9 – 18 rokov zo škôl v okrese Ružomberok.

### Výber vzorky

Vytvorenie reprezentatívnej vzorky zo základného súboru detí vo veku 9 až 17 rokov, ktoré používajú internet, bolo uskutočnené náhodným výberom z registra obcí a miest SR. Podkladom pre tento výber boli oficiálne štatistiky zo sčítania obyvateľstva z roku 2011. Vzorka mala rozsah 200 územných výberových jednotiek, v ktorých sa náhodnou prechádzkou (podľa vopred stanovených pravidiel) robil výber domácností.

### Priebeh zberu dát

Zber dát prebiehal od 30. apríla 2018 do 12. júna 2018 v domácnostiach s dieťaťom alebo dospelým v požadovanom veku. Pri zbere dát bola použitá metóda CAPI (Computer Assisted Personal Interview). Nástroj využívaný pre terénny zber údajov bol online nástroj pre terénne dopytovanie Nfield. Staršie deti vyplňali dotazník bez prítomnosti rodičov.

### Etické aspekty výskumu

Nevyhnutnou podmienkou pre realizáciu výskumných rozhovorov bolo získanie písomného súhlasu zákonných zástupcov dieťaťa a ústneho súhlasu dieťaťa alebo dospelého, ktoré prebehlo priamo v domácnosti. Dotazníky boli anonymné a osobné informácie od rodičov boli získané len za účelom možnej kontroly anketárov a boli archivované len po dobu šiestich mesiacov. Pri každej odpovedi si respondent mohol vybrať možnosť Neviem alebo Radšej nechcem odpovedať.

## Realizačný tím

Pavel Izrael, PhD.

Juraj Holdoš, PhD.

Róbert Ďurka, PhD.

Marek Hasák, PhD.

Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D.,

Prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.

Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.

## Predstavenie problematiky

Zmeny súvisiace s internetom, ktoré z neho urobili prostriedok obojsmernej komunikácie a umožnili používateľom stať sa tvorcami obsahu, majú významný vplyv na kvalitu verejného diskurzu. Sociálne siete, blogovacie stránky, diskusné fóra sa stali akýmsi trhoviskom informácií a ideí. Široká dostupnosť, mobilné technológie a minimálna legislatívna regulácia robia z internetu vyhľadávaný prostriedok na šírenie širokej palety informácií a názorov.

Napriek vysokej heterogénnosti skupiny používateľov internetu sa v online prostredí prirodzene vytvárajú skupiny používateľov s vyššou mierou homogénnosti, a to napr. z pohľadu svetonázoru. Takýmto spôsobom môžu vzniknúť tzv. sociálne bubliny, čiže relatívne uzavreté skupiny používateľov, ktorí si medzi sebou zdieľajú určitý typ obsahov korešpondujúci s ich názormi a hodnotami. K upevňovaniu sociálnych bublín prispievajú aj strojové algoritmy pre odporúčanie obsahu na základe predchádzajúceho vyhľadávania. Takto používateľ, ak sa nechá viesť odporúčaniami internetového vyhľadávača, postupne stráca možnosť konfrontovať sa s inými názormi a hodnotami.

Druhým javom, ktorý sa podieľa na vysvetlení mnohých negatív internetu je disinhibičný efekt. Ide o správanie, pre ktoré je typická redukcia sociálnych zábran. Prejavuje sa hlavne v komunikácii, a to napríklad formou zvýšenej agresie.

Doterajší výskum ukázal, že v posledných rokoch sa na internete zvyšoval počet nenávistných obsahov vo forme postojov a presvedčení. Obsahy zväčša zapadali do proti-imigračného a proti-moslimského diskurzu, no nenávistné obsahy zachytávajú širokú paletu názorov, ktoré šíria či podnecujú nenávisť alebo diskriminačný prístup na základe príslušnosti k určitej skupine. Najčastejšie sa tak deje na základe rasy, etnickej príslušnosti, pohlavia, náboženstva, sexuálnej orientácie, ale podnetom môže byť aj zdravotné postihnutie, fyzický zjav či záujem o čosi špecifické.

Nenávistný obsah sa stal súčasťou bežných online skúseností a nie je striktné limitovaný len na extrémistické skupiny a ich webové stránky. Zvyčajne takýto obsah býva súčasťou online diskusií, a to vo forme komentárov, ale vyskytuje sa aj v iných formách: fotky, videá, knihy, videohry.

Deti a mládež môžu byť v kontakte s nenávistným obsahom tromi rôznymi spôsobmi: ako príjemca obsahu, obeť, agresor. V online prostredí existuje riziko, že sa dieťa stretne s nenávistným obsahom ako bežný používateľ – náhodne či prostredníctvom aktívneho vyhľadávania. Ide o najčastejšiu podobu rizika kontaktu s nenávistným obsahom. Vážnejšie je, keď sa dieťa stane obeťou nenávistných prejavov (druhý spôsob) alebo samotným agresorom, teda tvorcom či šíriteľom nenávistného obsahu (tretí spôsob).

Prítomnosť týchto troch typov rizík v živote dieťaťa je previazaná na jeho digitálne správanie a aktivity v zmysle používaných aplikácií, sociálnych sietí, navštevovaných stránok a veľmi dôležitým faktorom sú osoby, s ktorými je dieťa v kontakte. Tri spomínané riziká sú nezriedka vzájomne prepojené, podobne ako sa to ukazuje v prípade kyberšikanovania, kde sa často obeť stáva agresorom.

Online návyky, hlavne silná prítomnosť mladej generácie na sociálnych sieťach, zvyšujú pravdepodobnosť, že sa dieťa stretne s nenávistným obsahom, pričom treba brať do úvahy skutočnosť, že sú to práve sociálne siete, kde je vysoký výskyt nenávistných obsahov.

Výskum skúseností s nenávistnými obsahmi je dôležitý, pretože deti a mládež sú zvlášť zraniteľní vo vzťahu k extrémistickým posolstvám. Jedným z možných negatívnych dopadov môže byť negatívne hodnotenie vlastného pohodlia (well-being) a nižšia spokojnosť so životom. Vo vzťahu k spoločnosti a druhým ľuďom sa prejavuje nižšia miery dôvery. Viktimizácia prostredníctvom nenávistných obsahov môže viesť k pocitom strachu, zraniteľnosti prípadne až k prerušeniu kontaktu so spoločnosťou.

## Vo výskume boli použité nasledujúce položky:

- Videl/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti ľuďom alebo skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom, atď.)?
- Ako často si videl/a niečo také za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?
- Vyhľadával/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV na internete stránky alebo články, ktoré šíрили nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre proti ľuďom alebo určitým skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom atď.)?
- Čo si cítil/a, keď si na internete videl/a také správy, komentáre alebo obrázky.
- Dostal/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV cez internet nejaké nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti tebe alebo proti skupine do ktorej patíš? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom a pod.)?
- Ako často sa niečo také stalo za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?
- Čo myslíš, prečo sa to stalo? Bolo to kvôli...
- Keď sa k tebe takto správali na internete alebo prostredníctvom mobilného zariadenia (mobil, tablet), stalo sa to niektorým z nasledujúcich spôsobov?
- Čo si cítil/a, keď si videl/a také správy, komentáre alebo obrázky?
- Poslal/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV cez internet nejaké nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti niekomu alebo proti skupine do ktorej patíš? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom, Židom, a pod.)?
- Ako často sa niečo také udialo za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?
- Keď si poslal/a takéto správy cez internet alebo cez mobilné zariadenie (mobil, tablet), udialo sa to niektorým z nasledujúcich spôsobov?
- Prečo si to urobil/a? Bolo to kvôli...
- Do akej miery súhlasíš alebo nesúhlasíš s nasledujúcimi výrokmi?
- Je v poriadku použiť násilie voči niekomu, kto si začal ako prvý ?
- Je v poriadku použiť násilie voči niekomu, kto uráža tvojich priateľov alebo tvoju rodinu ?
- Je v poriadku používať násilie, pretože násilie je zábava ?
- Je v poriadku používať násilie, pretože tak ťa druhí rešpektujú?
- Je v poriadku používať násilie, ak si z teba niekto uťahuje alebo ťa uráža kvôli tvojmu náboženstvu, pôvodu alebo farbe tvojej pleti ?
- Je v poriadku používať násilie na vyriešenie problémov sveta ?
- Je v poriadku páchať teroristické činy ?
- Je v poriadku používať bomby na boj proti nespravodlivosti ?

## Nenávistné prejavy a diskriminácia

**Videl/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV na internete nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti ľuďom alebo skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom, atď.)?**



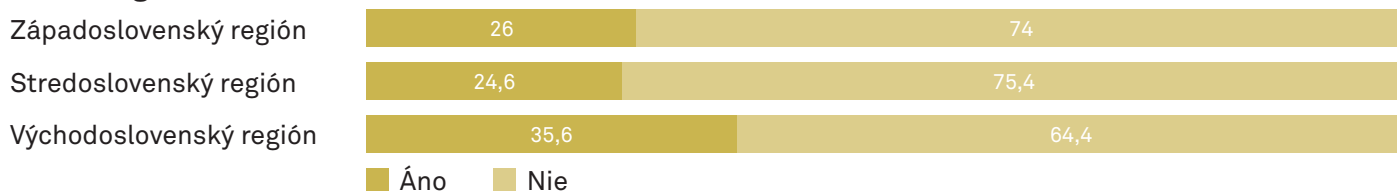
### Podľa pohlavia



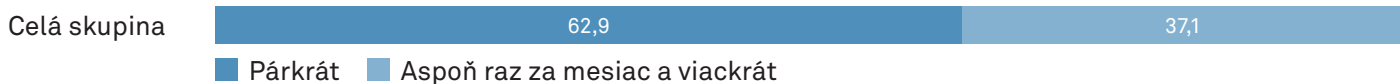
### Podľa veku



### Podľa regiónu



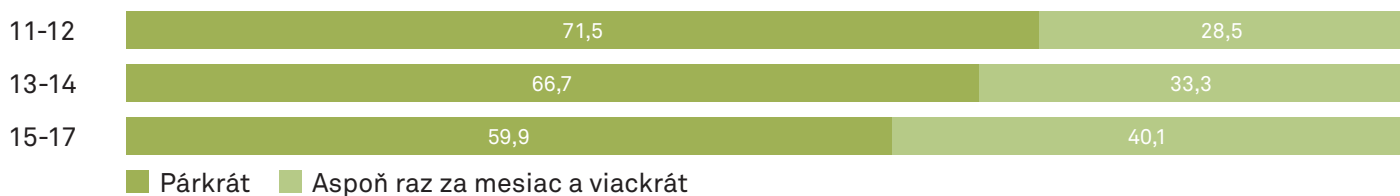
## Ako často si videl/a niečo také za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?



### Podľa pohlavia



### Podľa veku



### Podľa regiónu





**Vyhľadával/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV na internete stránky alebo články, ktoré šírlil nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre proti ľuďom alebo určitým skupinám ľudí? (napríklad proti moslimom, migrantom, Rómom, Židom atď.)?**



### Podľa pohlavia



### Podľa veku



### Podľa regiónu



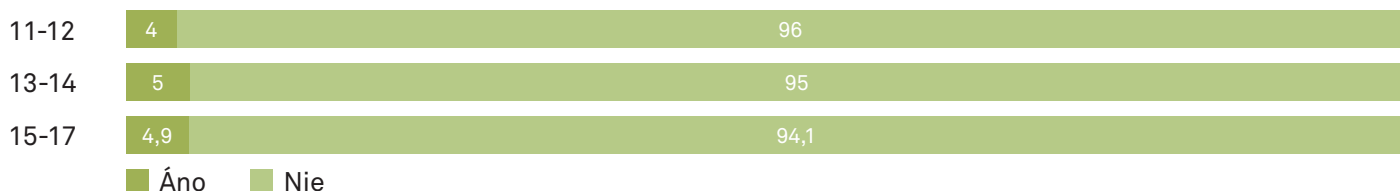
**Dostal/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV cez internet nejaké nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti tebe alebo proti skupine do ktorej patríš? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom a pod.)?**



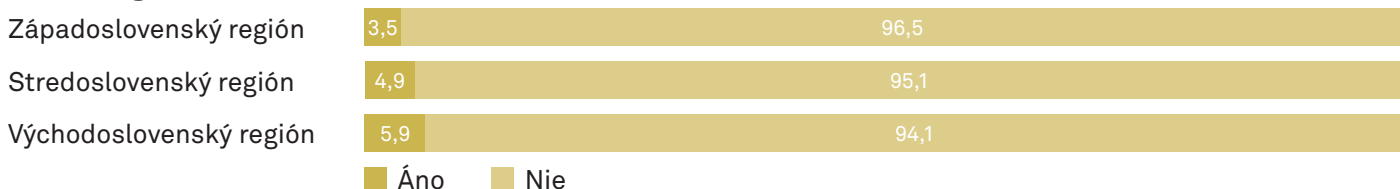
### Podľa pohlavia



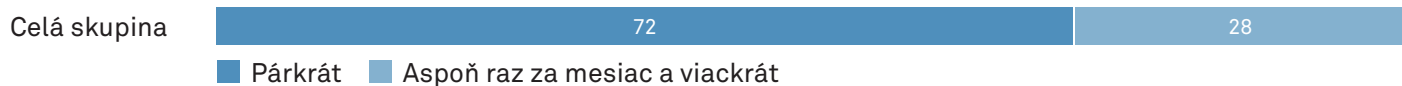
### Podľa veku



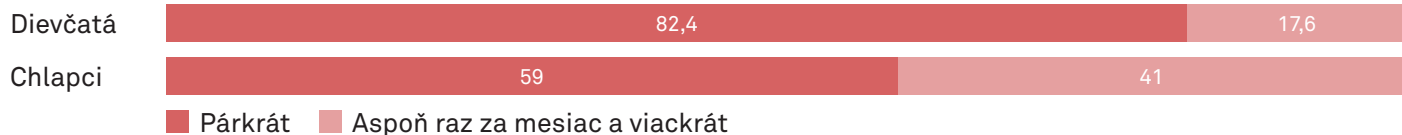
### Podľa regiónu



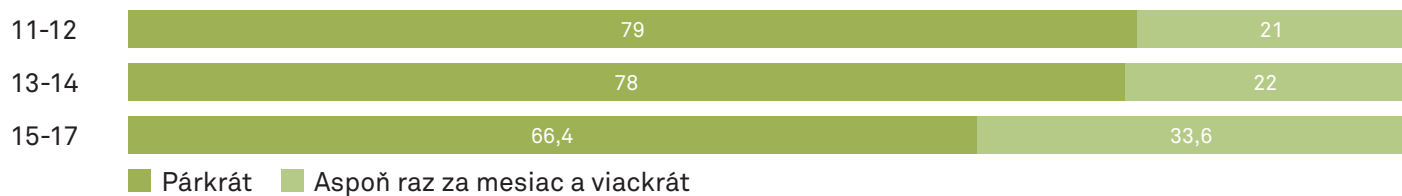
## Ako často sa niečo také stalo za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?



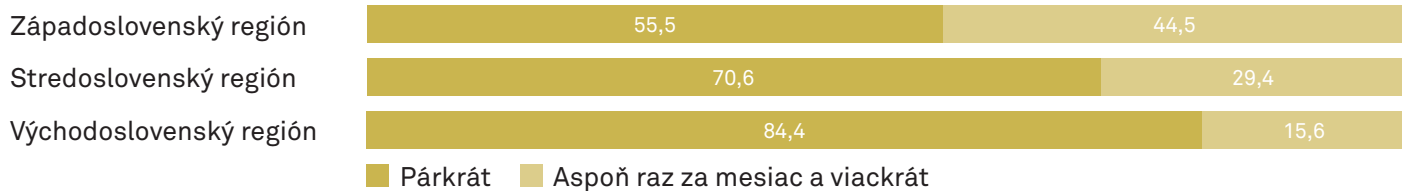
### Podľa pohlavia



### Podľa veku

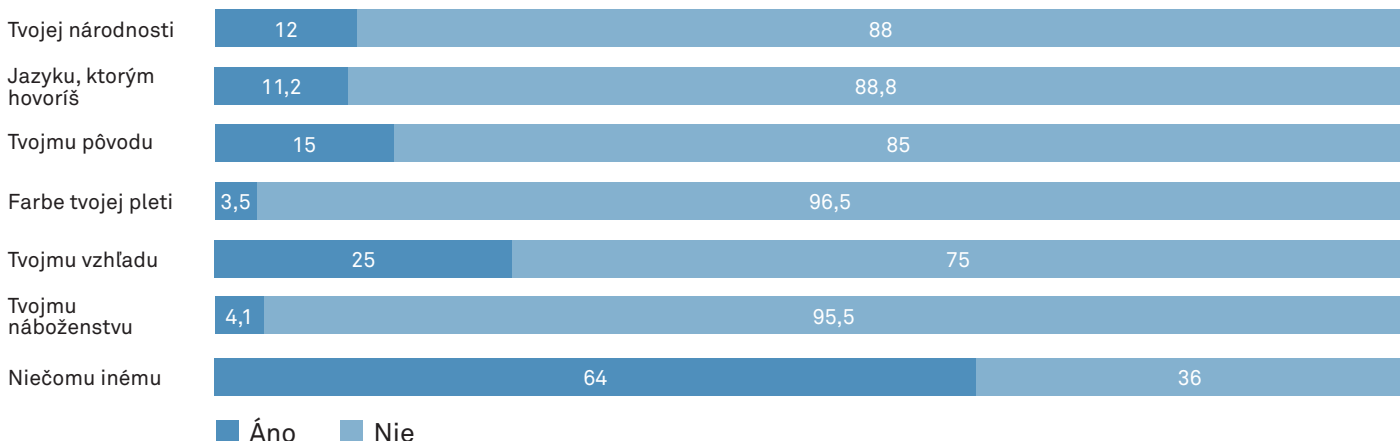


### Podľa regiónu

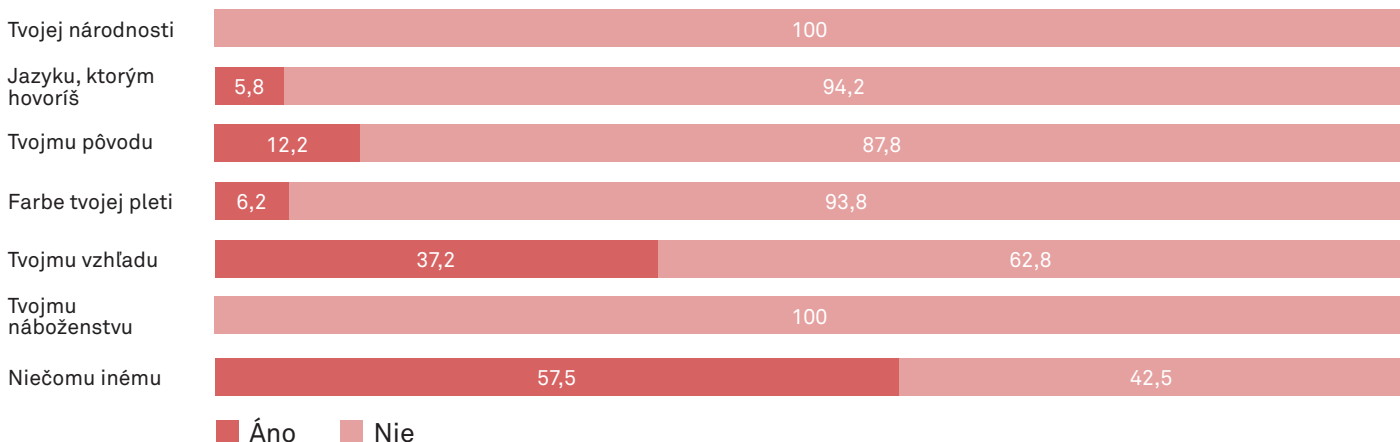


## Čo myslíš, prečo sa to stalo? Bolo to kvôli...

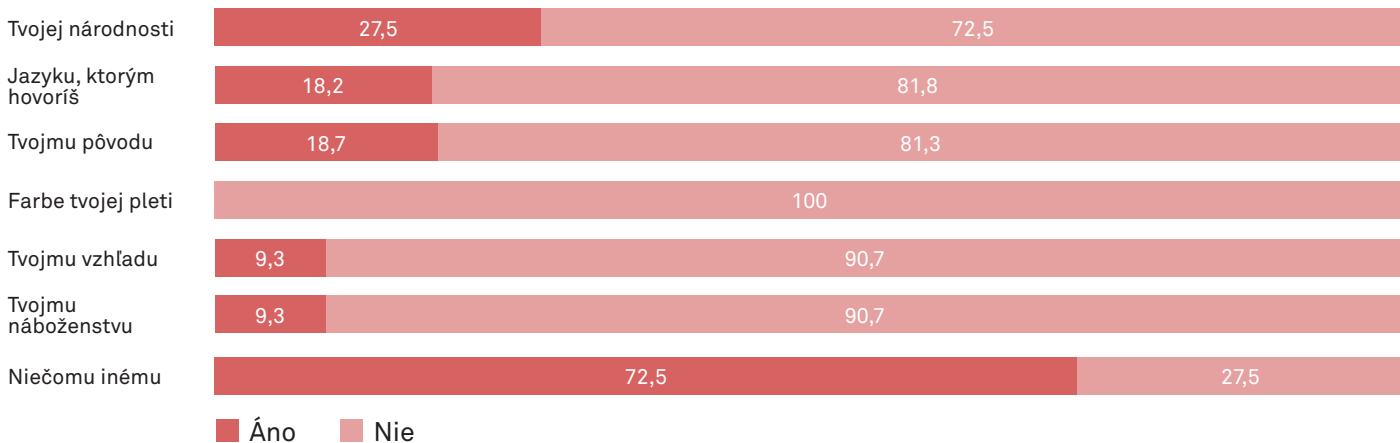
### Celá skupina

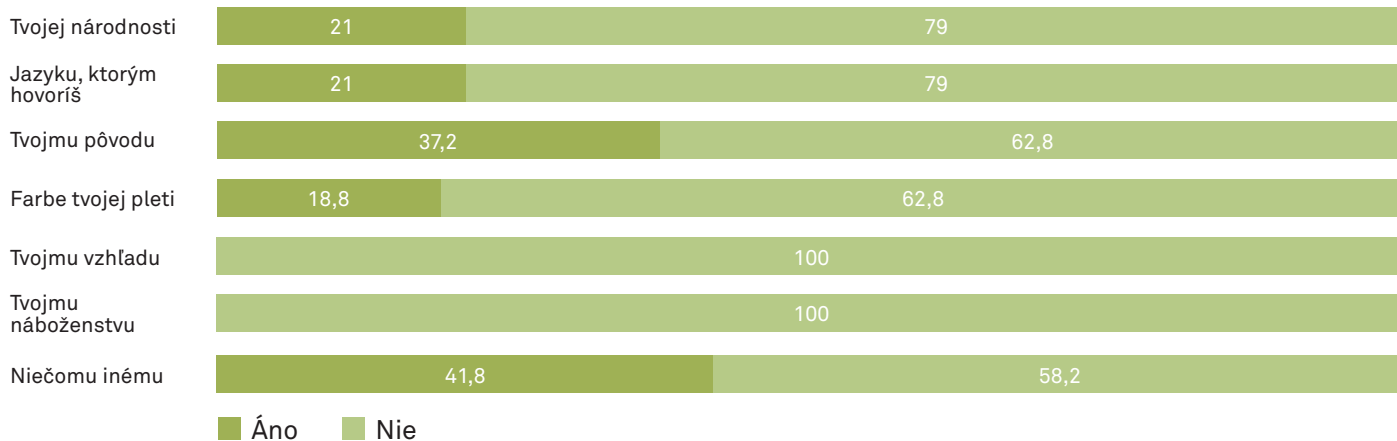
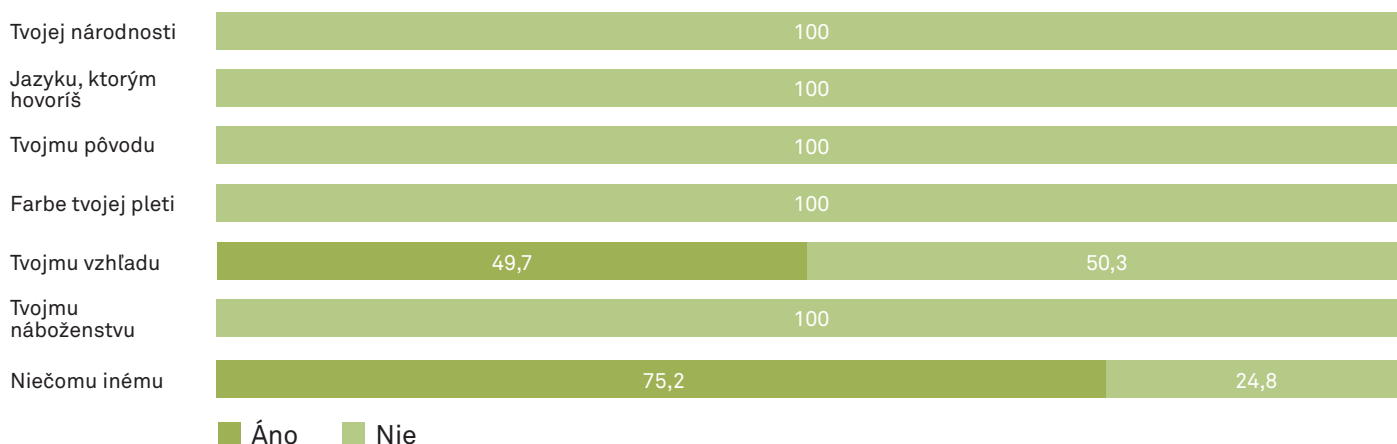
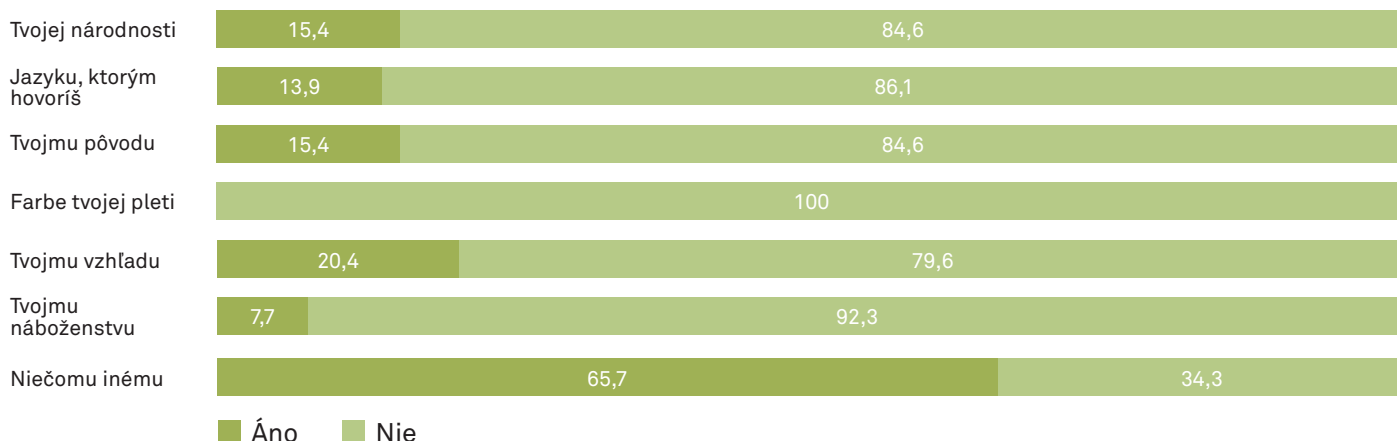


### Podľa pohlavia - dievčatá

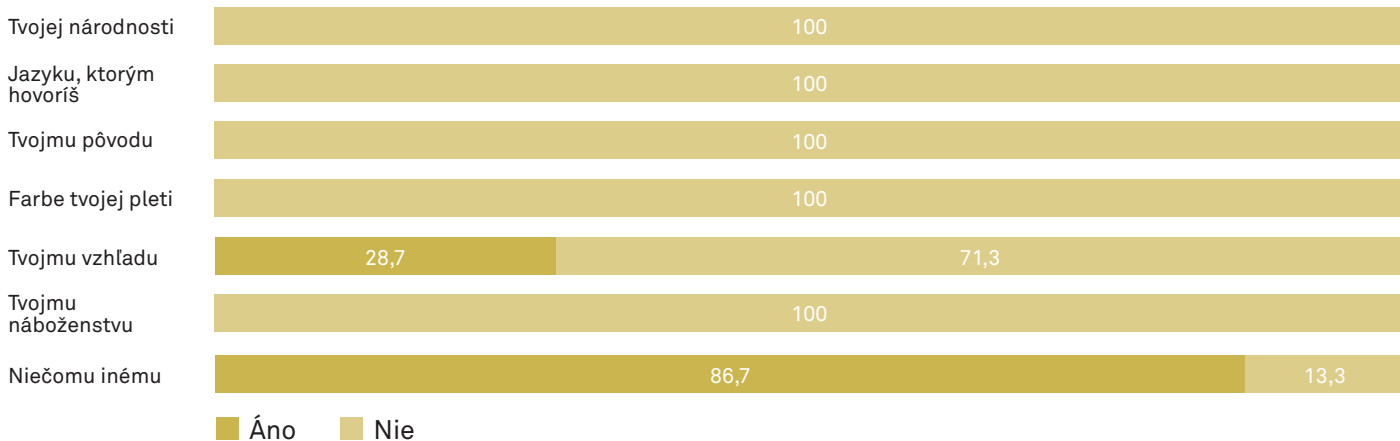


### Podľa pohlavia - chlapci

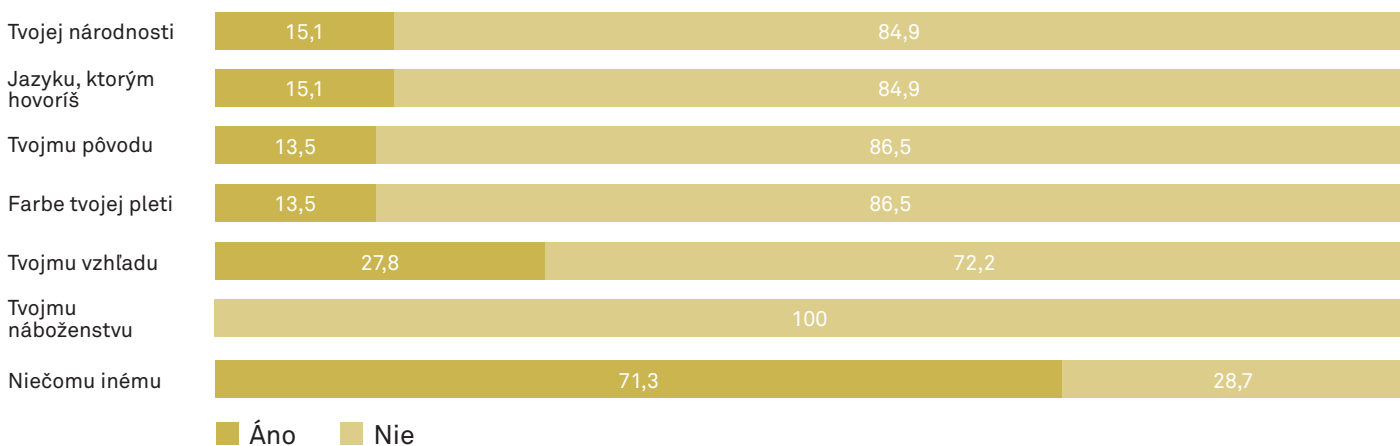


**Podľa veku - 11-12****Podľa veku - 13-14****Podľa veku - 15-17**

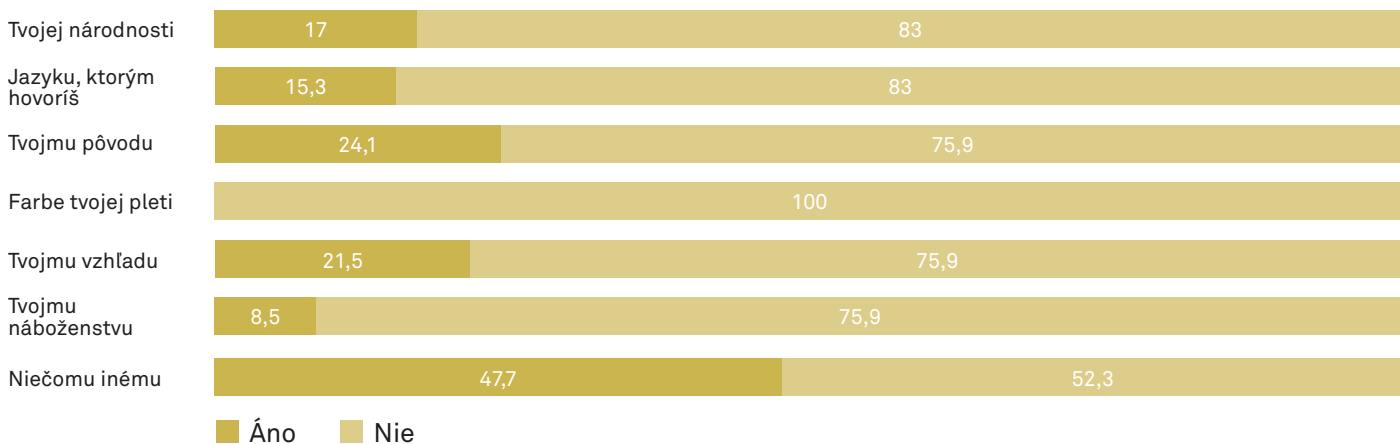
### Podľa regiónu - Západné Slovensko



### Podľa regiónu - Stredné Slovensko

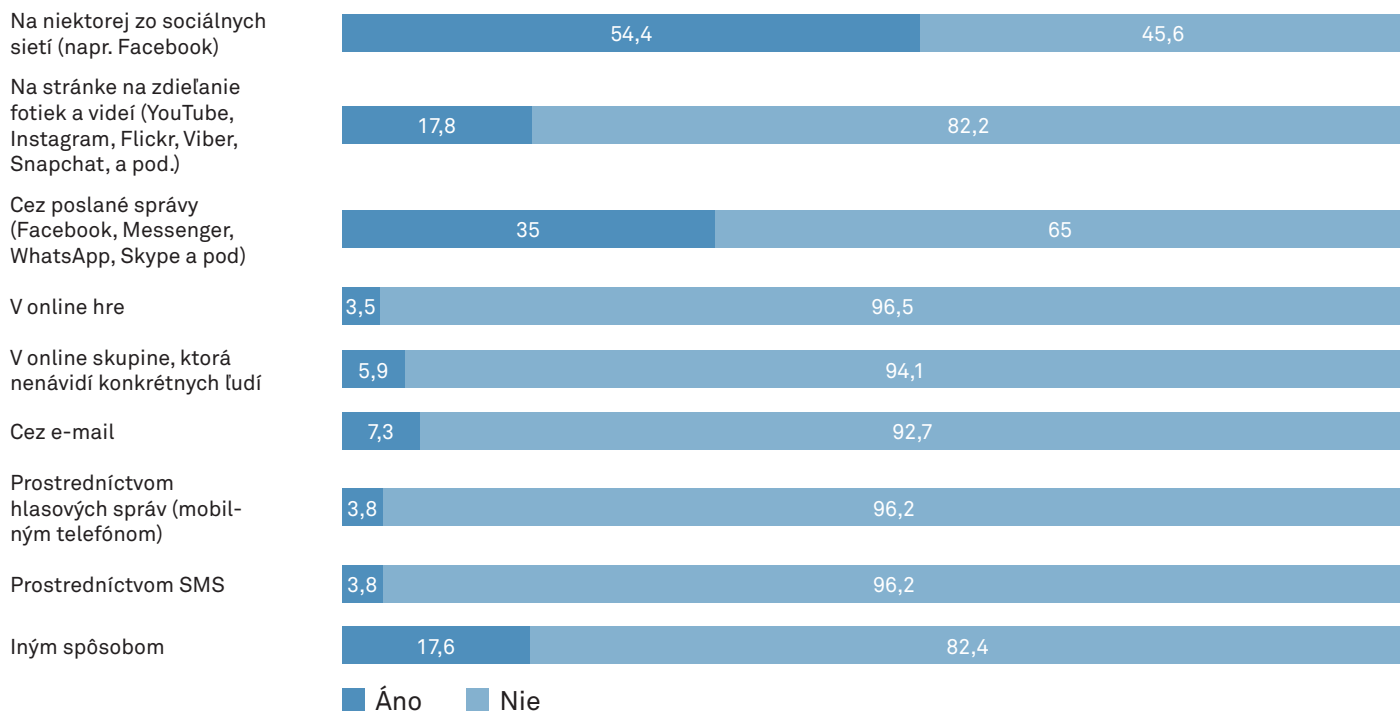


### Podľa regiónu - Východné Slovensko

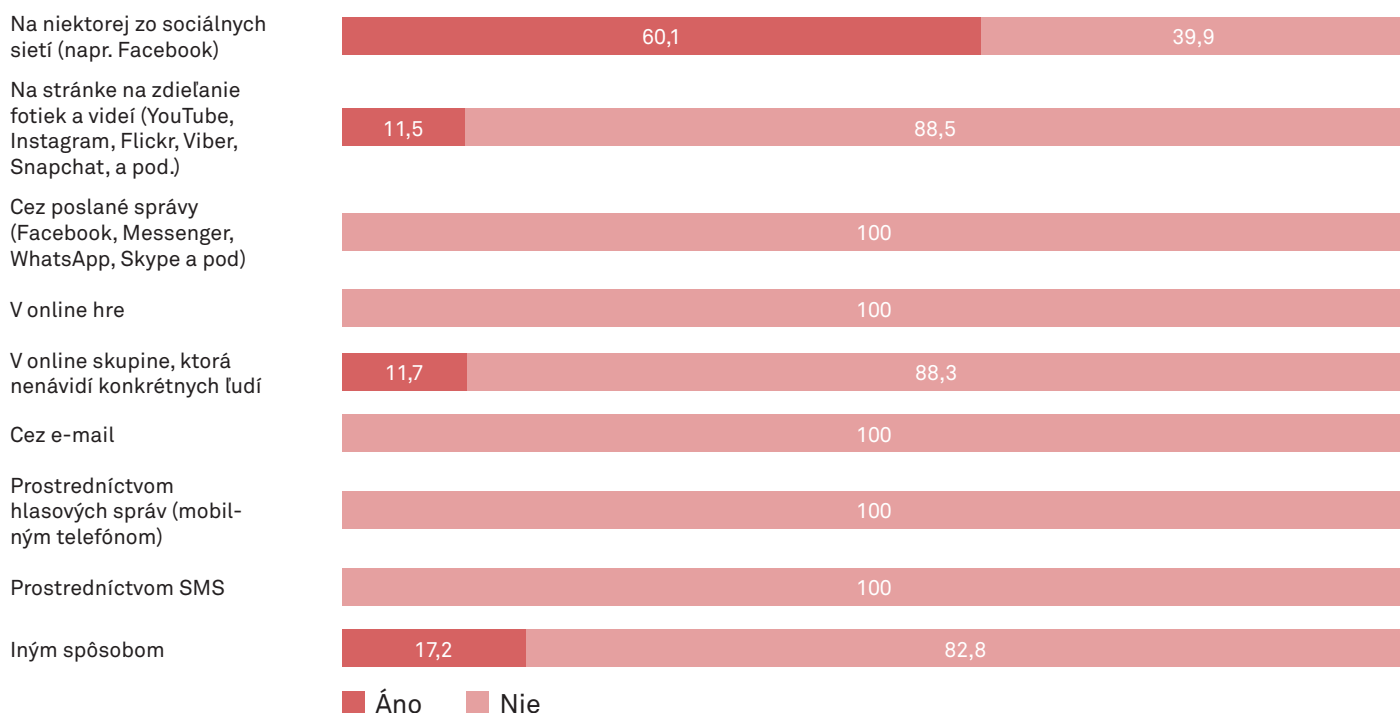


## Keď sa k tebe takto správali na internete alebo prostredníctvom mobilného zariadenia (mobil, tablet), stalo sa to niektorým z nasledujúcich spôsobov?

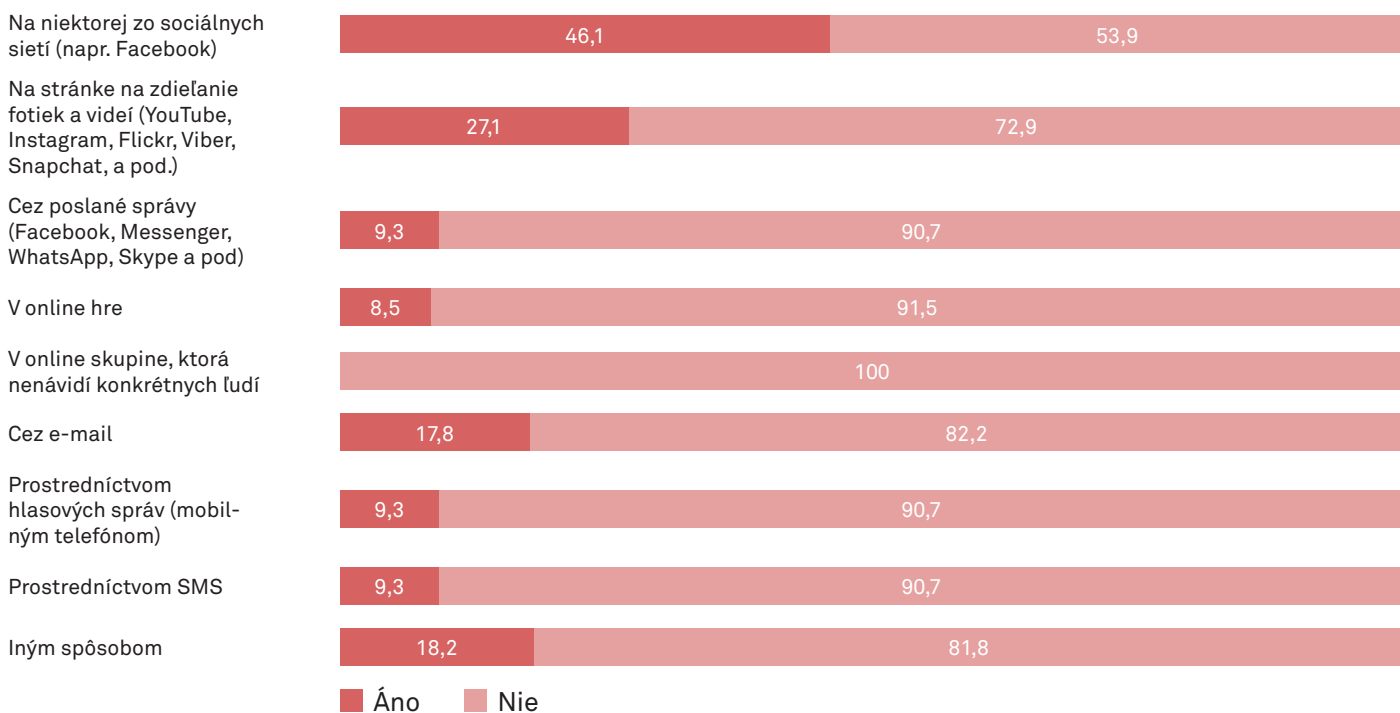
### Celá skupina



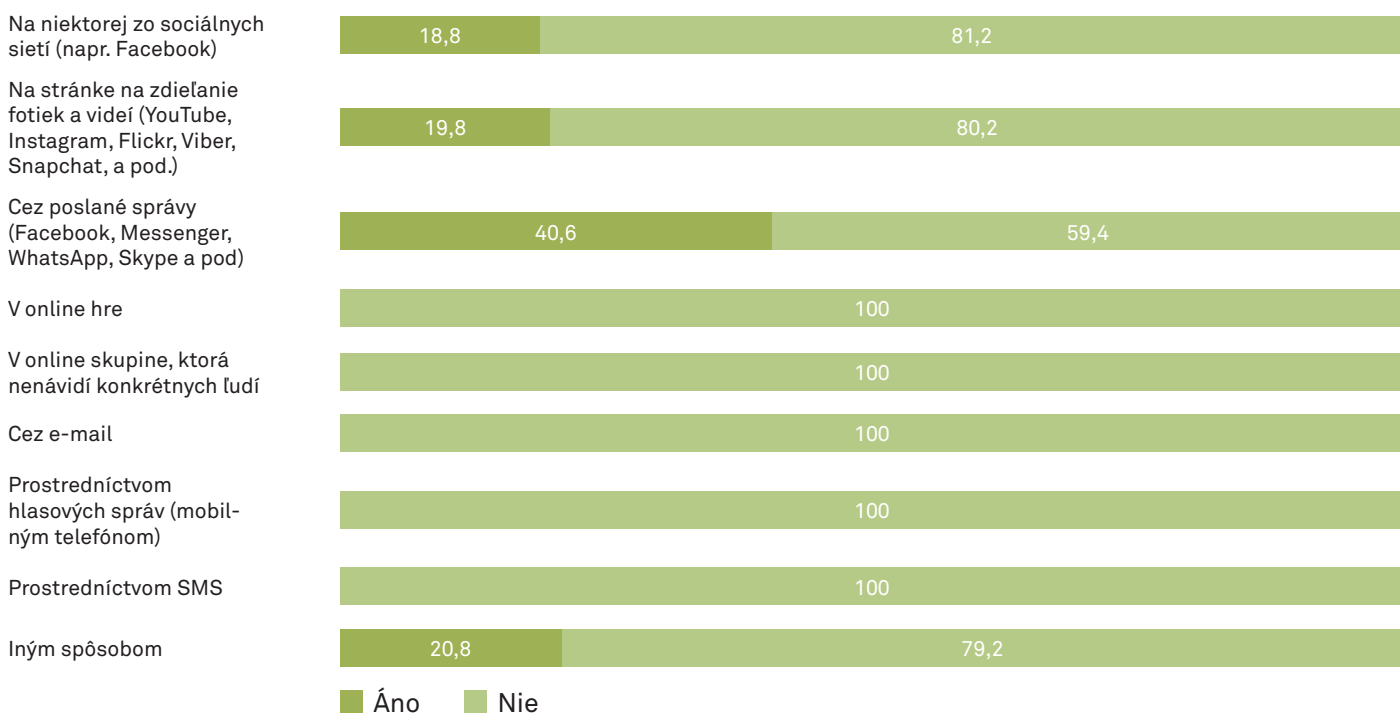
### Podľa pohlavia - dievčatá



## Podľa pohlavia - chlapci

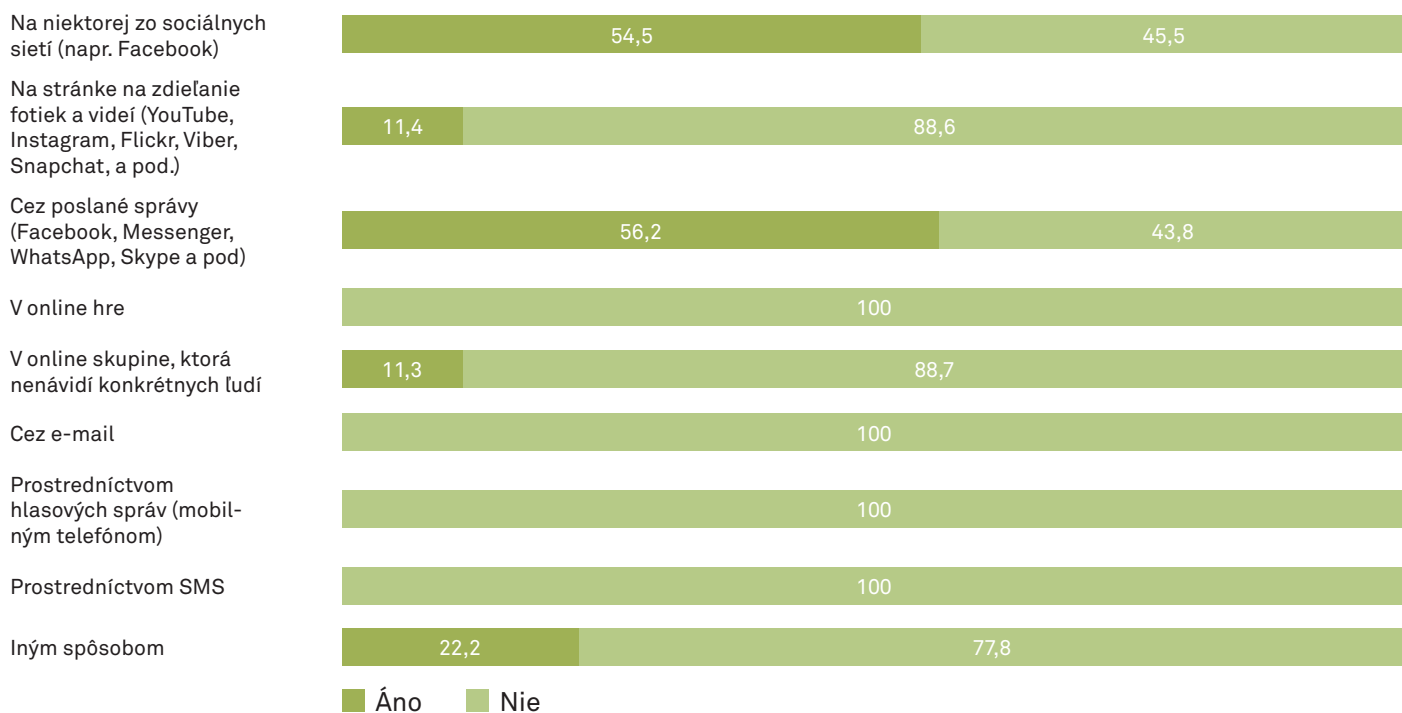


## Podľa veku - 11-12

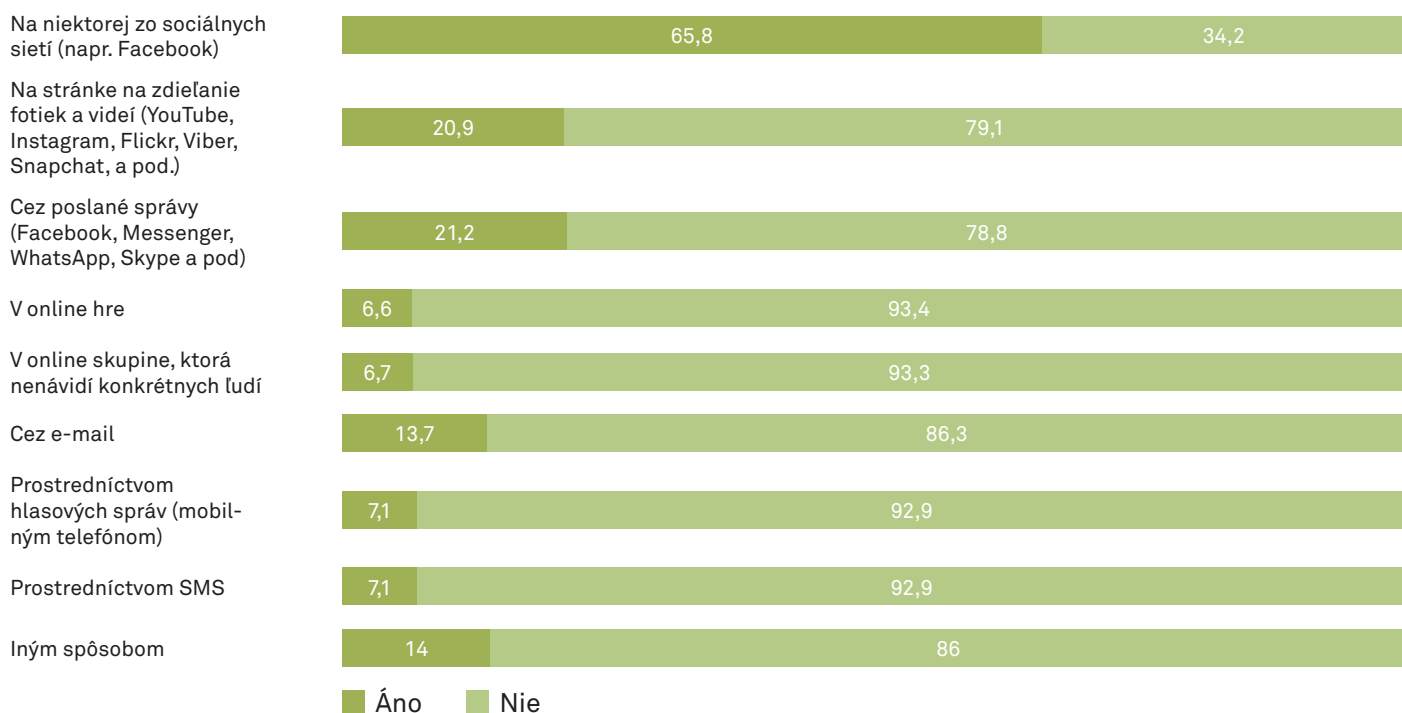




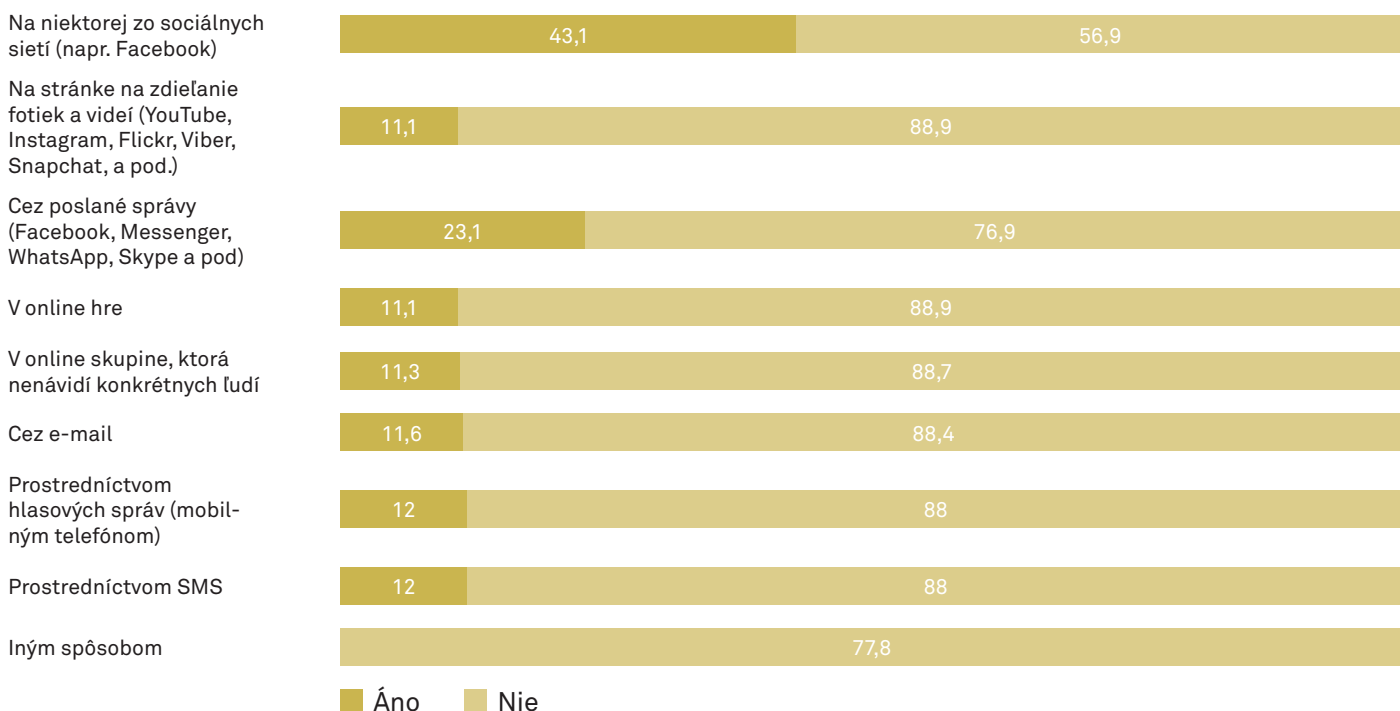
## Podľa veku - 13-14



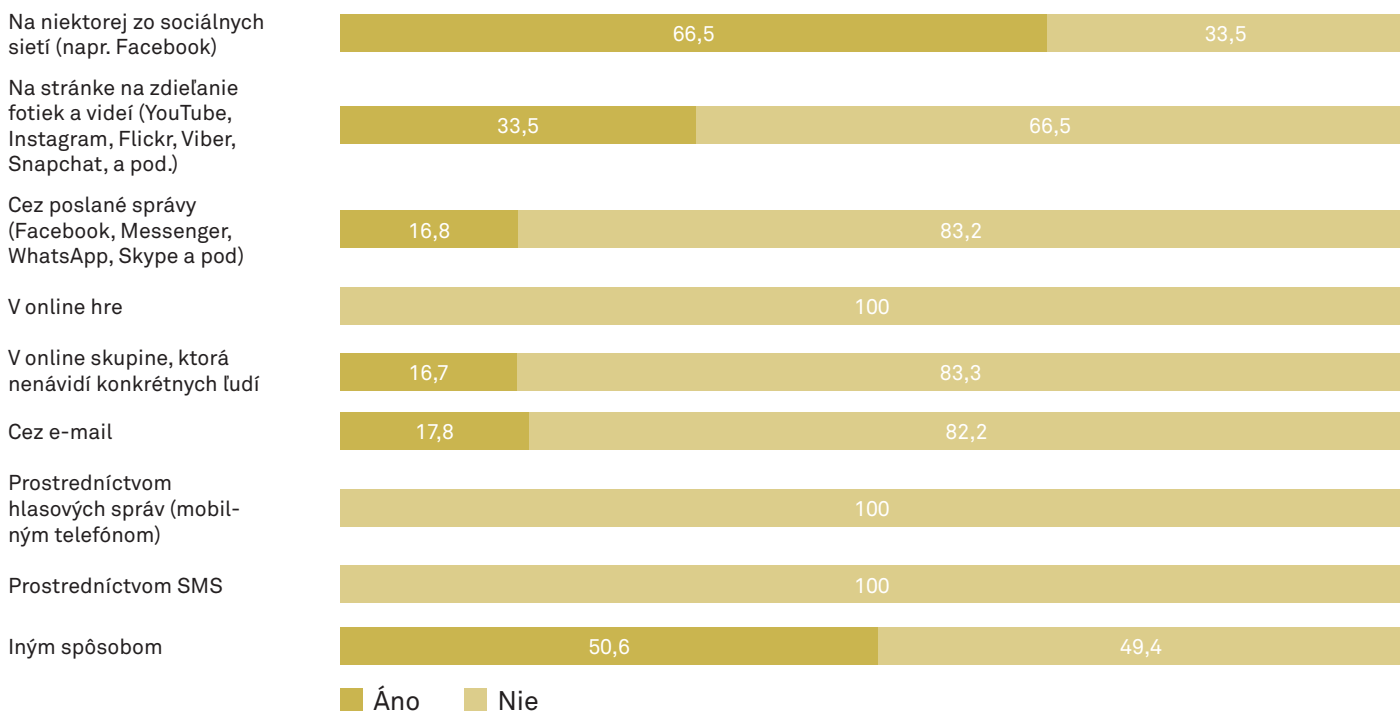
## Podľa veku - 15-17



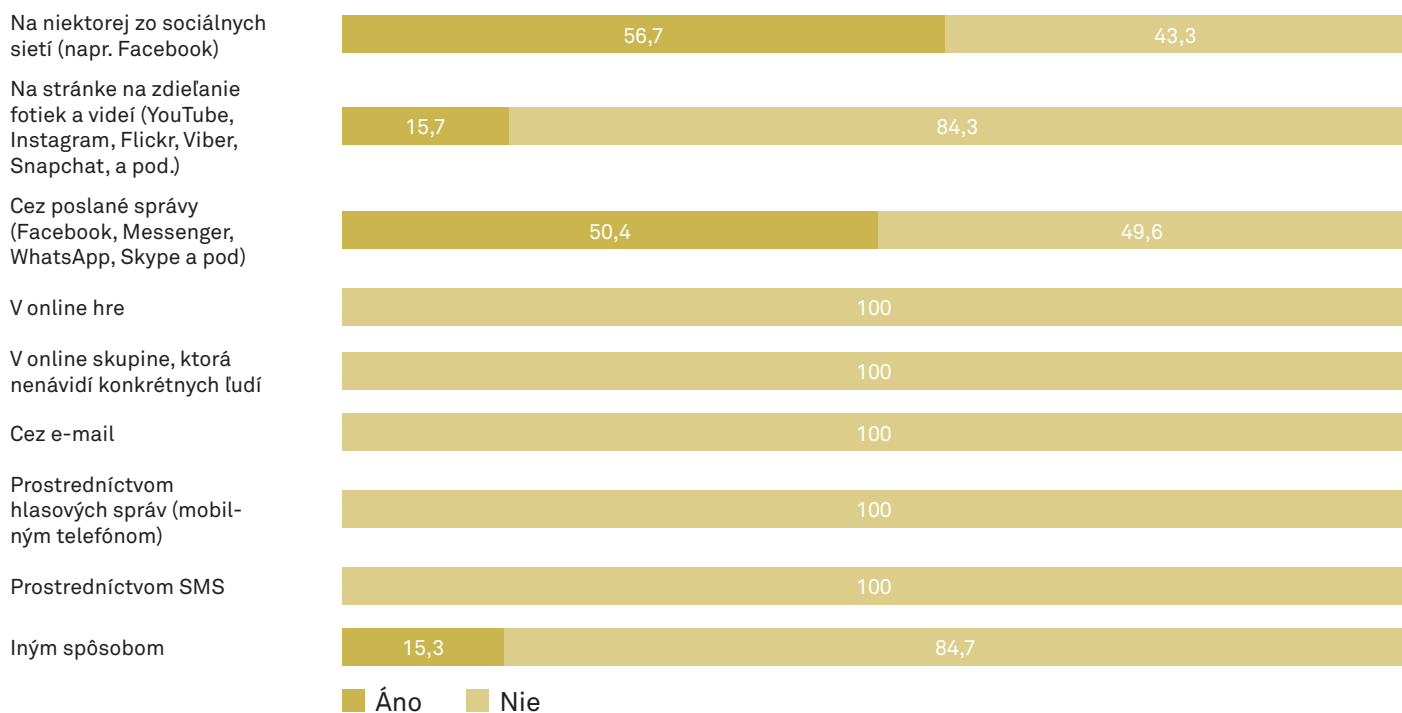
## Podľa regiónu - Západné Slovensko



## Podľa regiónu - Stredné Slovensko

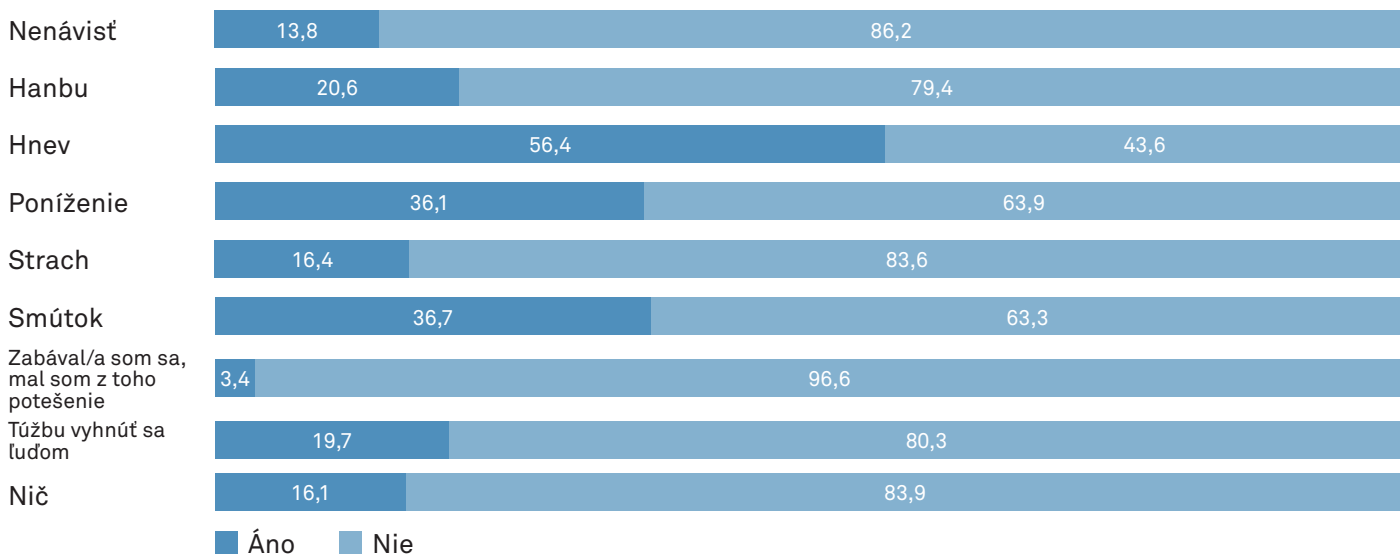


## Podľa regiónu - Východné Slovensko

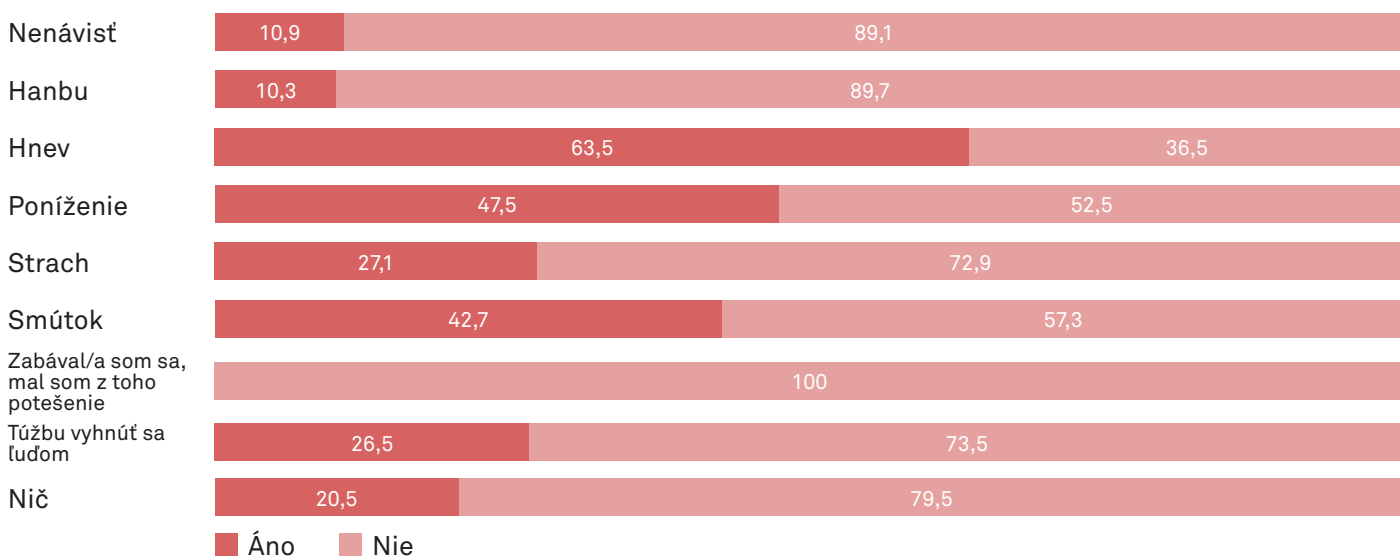


## QM1-10 Čo si cítil/a, keď si videl/a také správy, komentáre alebo obrázky?

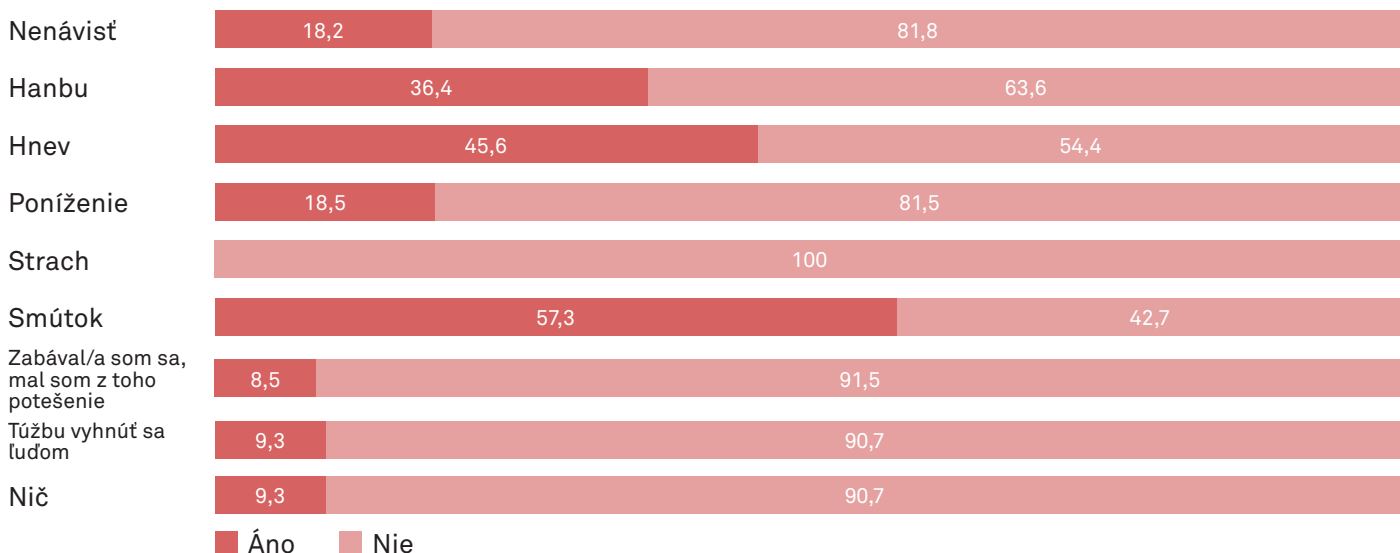
### Celá skupina

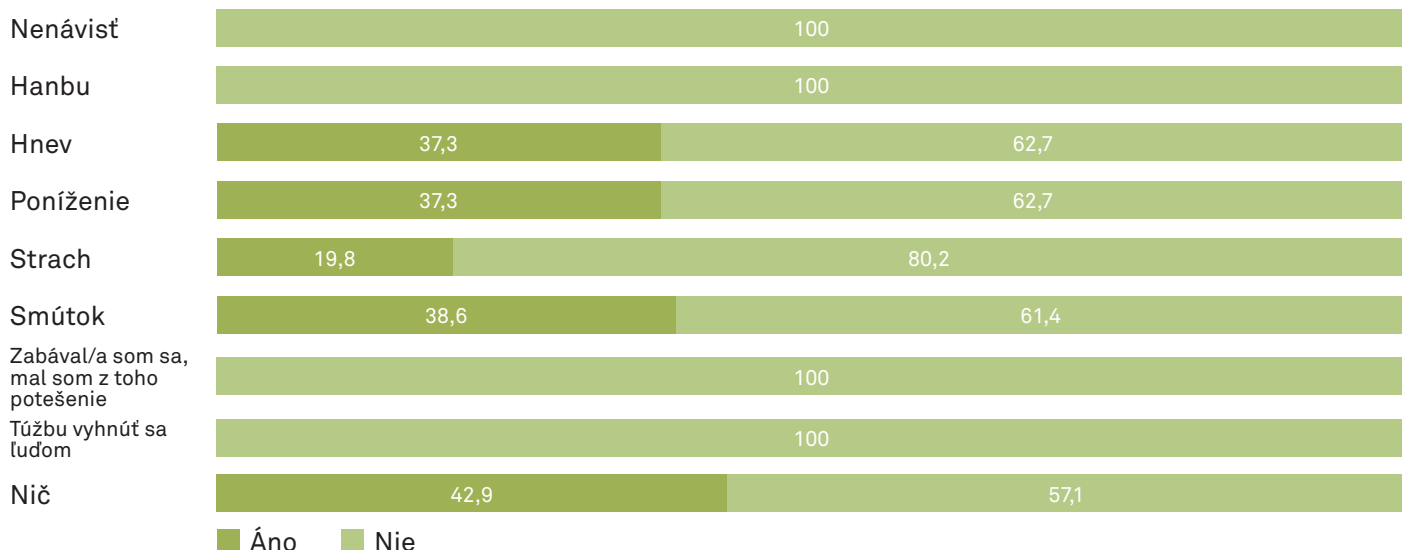
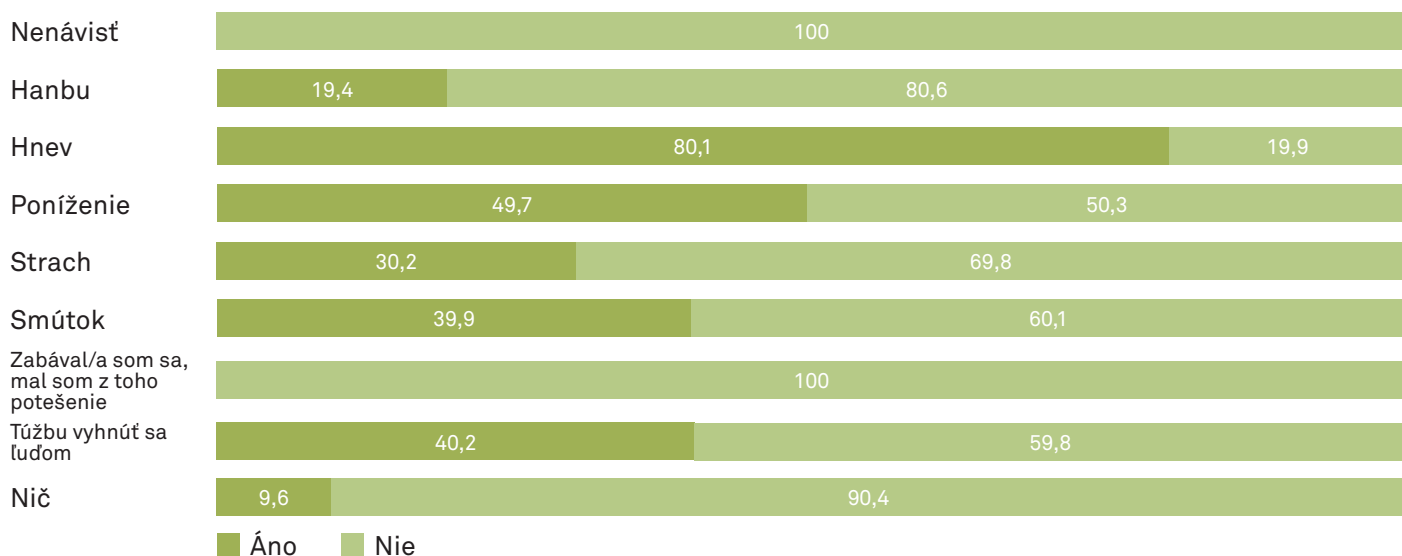
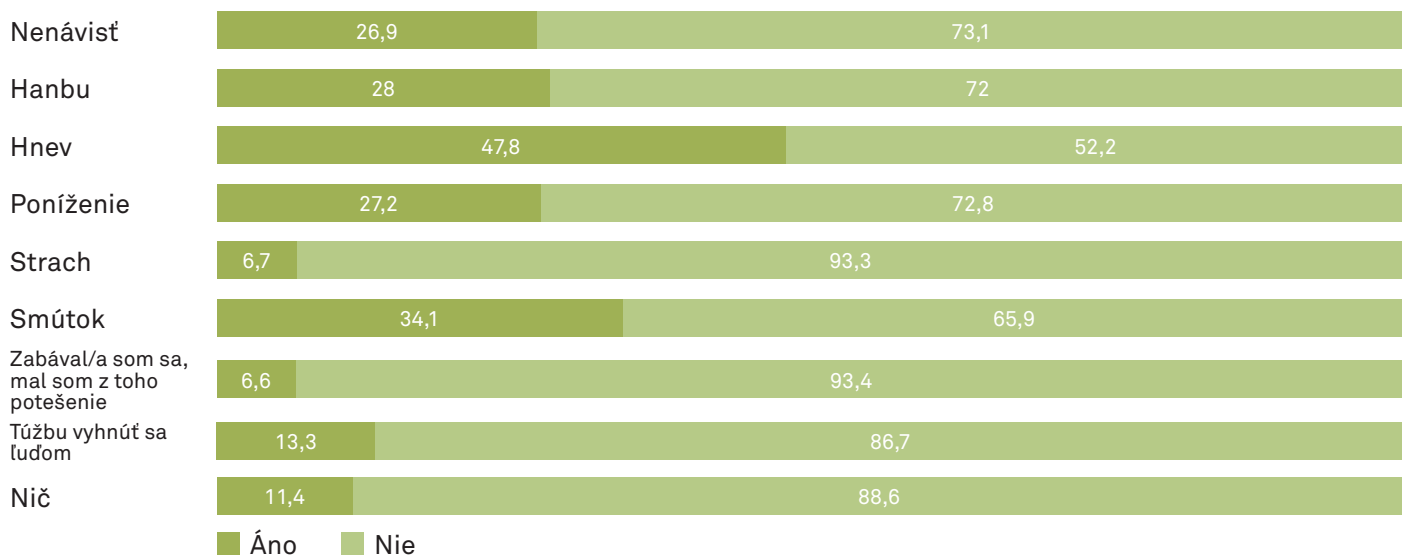


### Podľa pohlavia - dievčatá

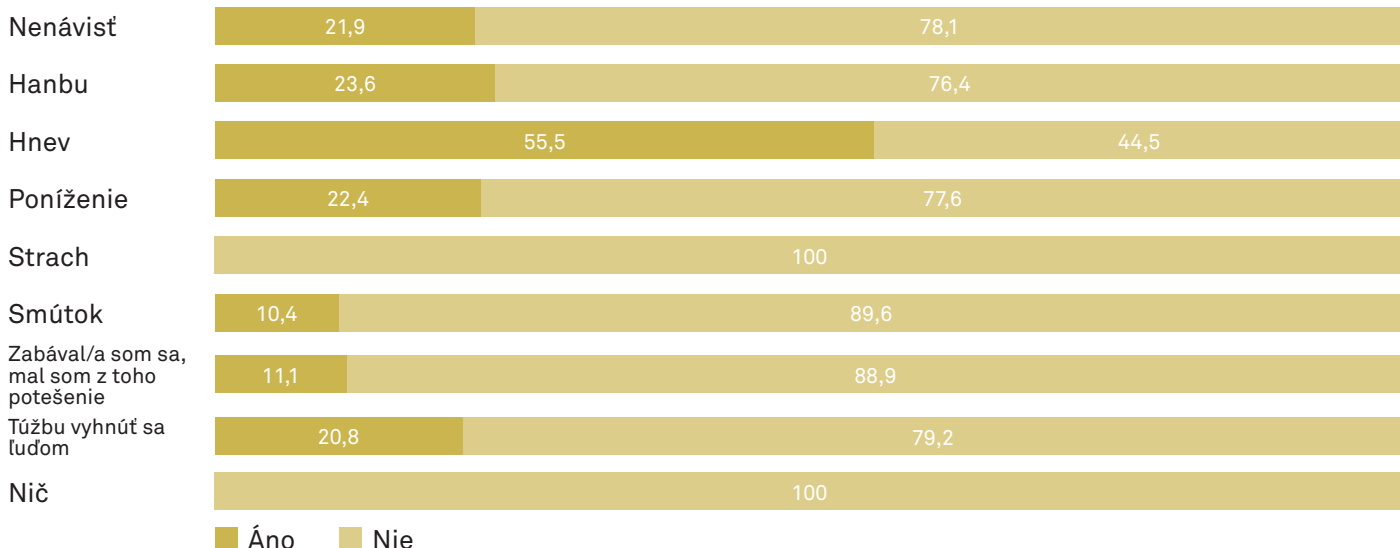


### Podľa pohlavia - chlapci

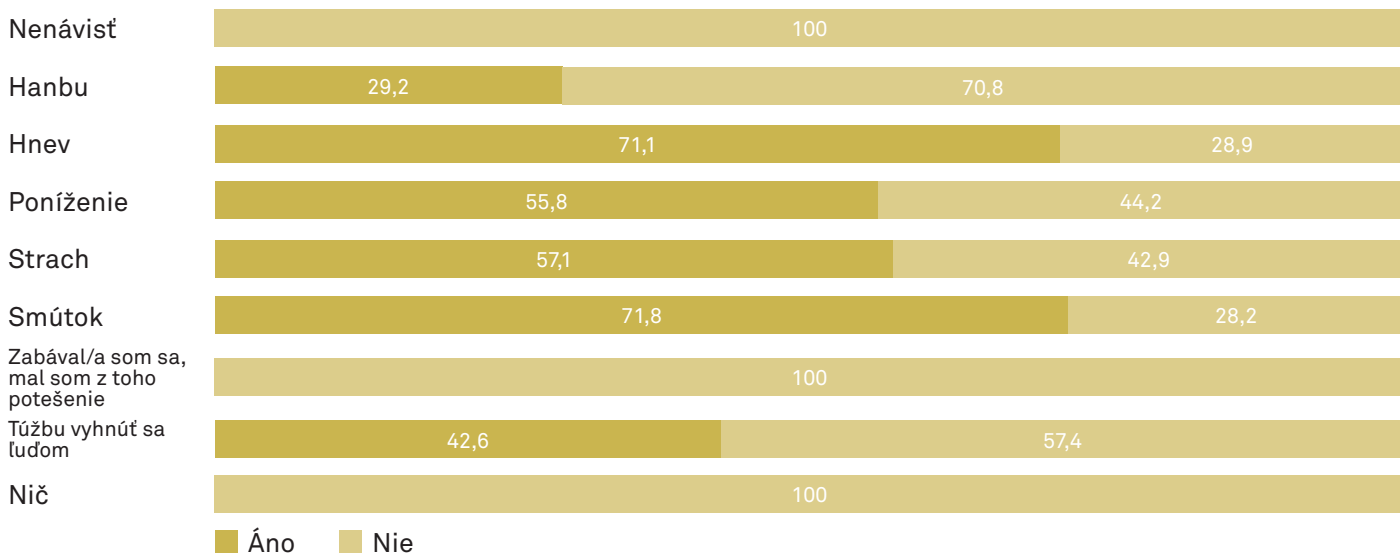


**Podľa veku - 11-12****Podľa veku - 13-14****Podľa veku - 15-17**

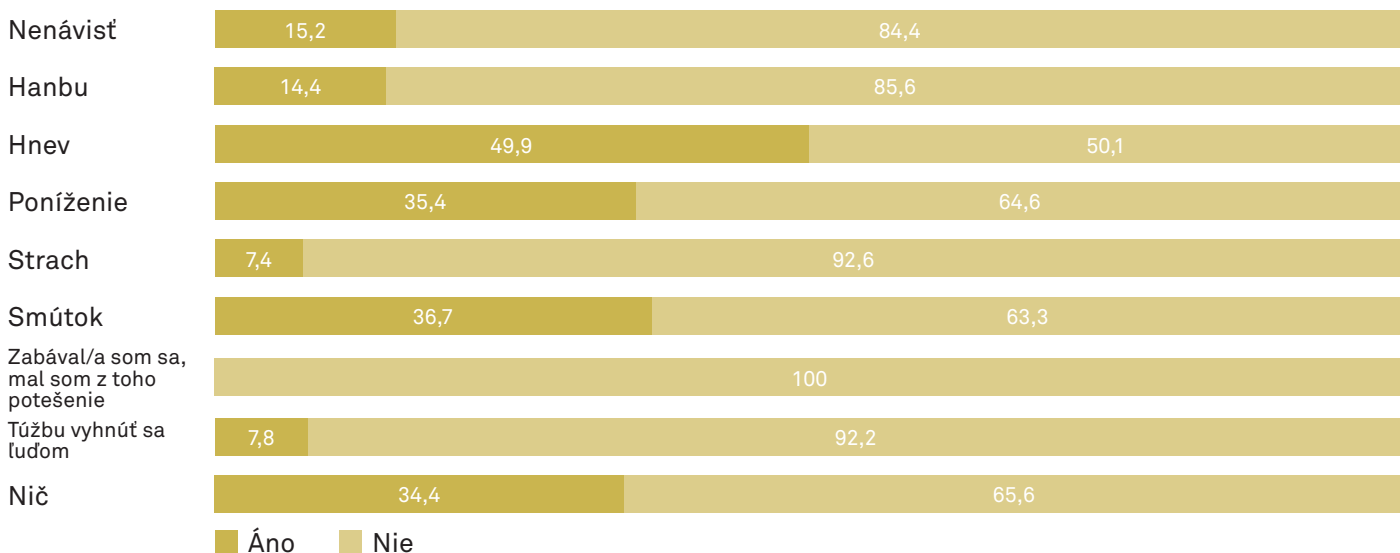
### Podľa regiónu - Západné Slovensko



### Podľa regiónu - Stredné Slovensko



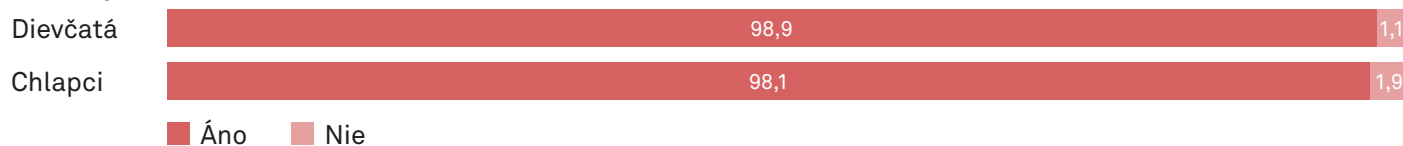
### Podľa regiónu - Východné Slovensko



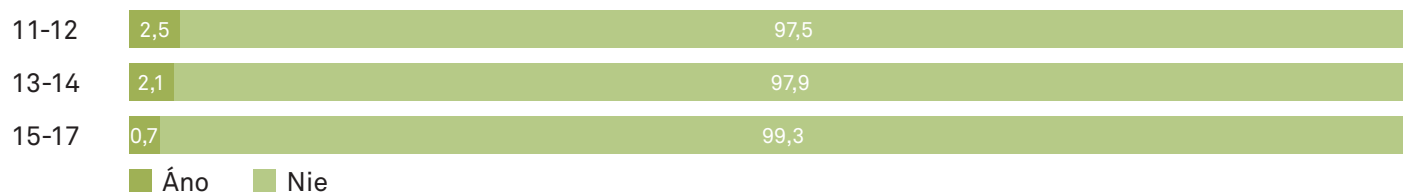
**Poslal/a si za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV cez internet nejaké nenávistné alebo ponižujúce správy alebo komentáre namierené proti niekomu alebo proti skupine, do ktorej patrí? (napríklad proti Rómom, chudobným, moslimom, migrantom, Židom, a pod.)?**



### Podľa pohlavia



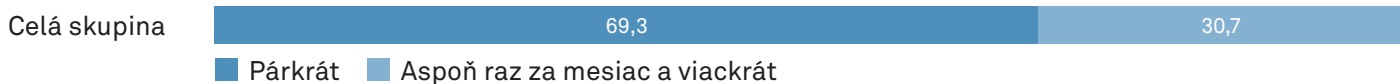
### Podľa veku



### Podľa regiónu



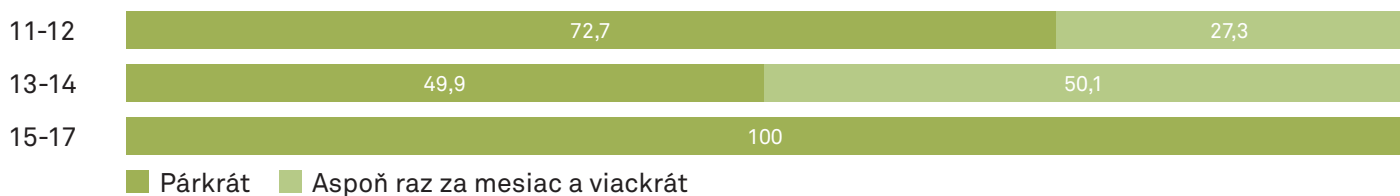
## Ako často sa niečo také udialo za POSLEDNÝCH 12 MESIACOV?



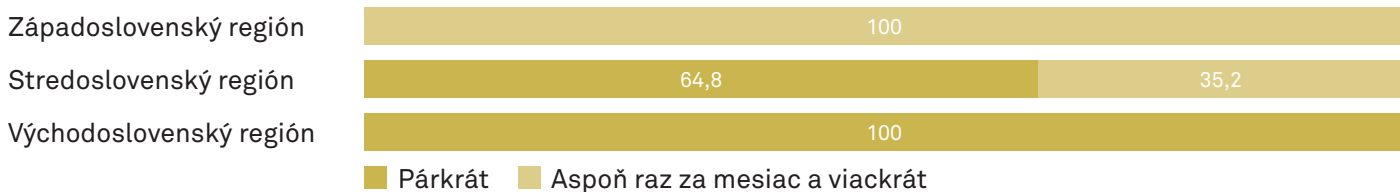
### Podľa pohlavia



### Podľa veku



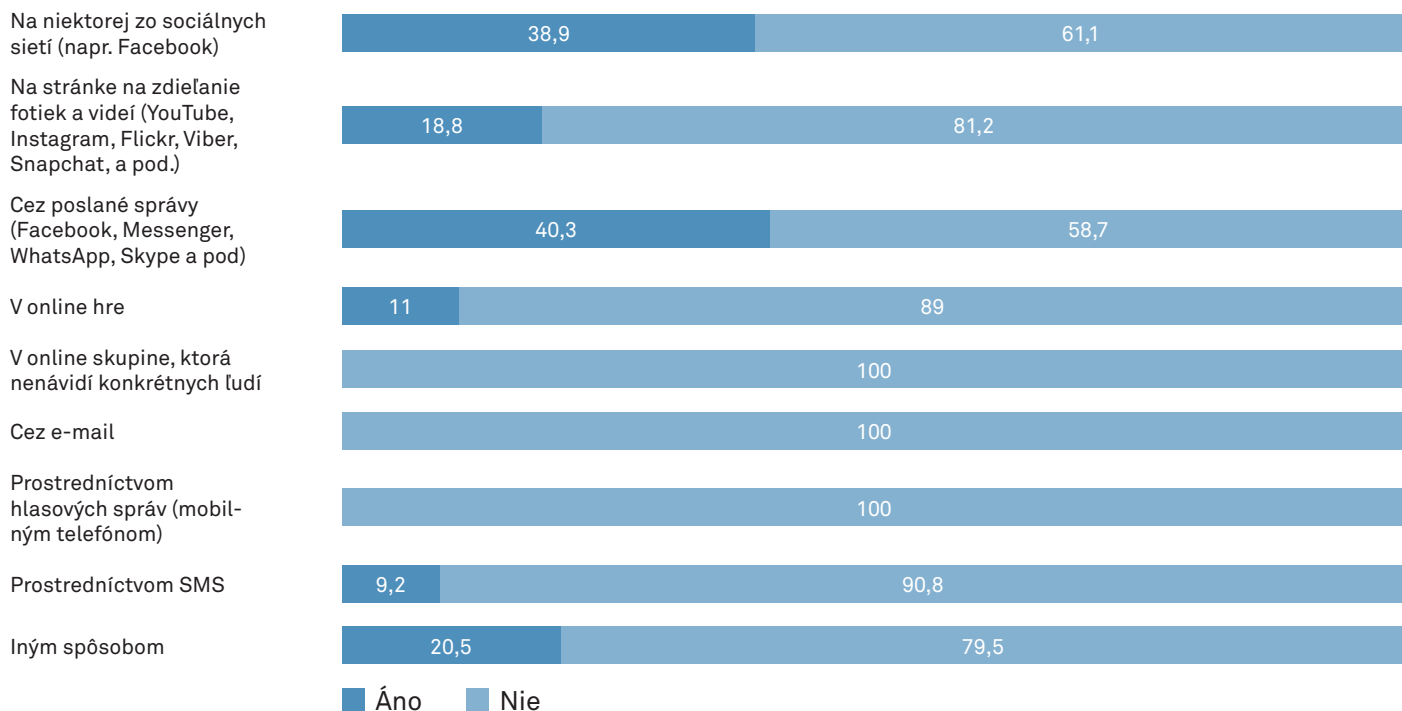
### Podľa regiónu



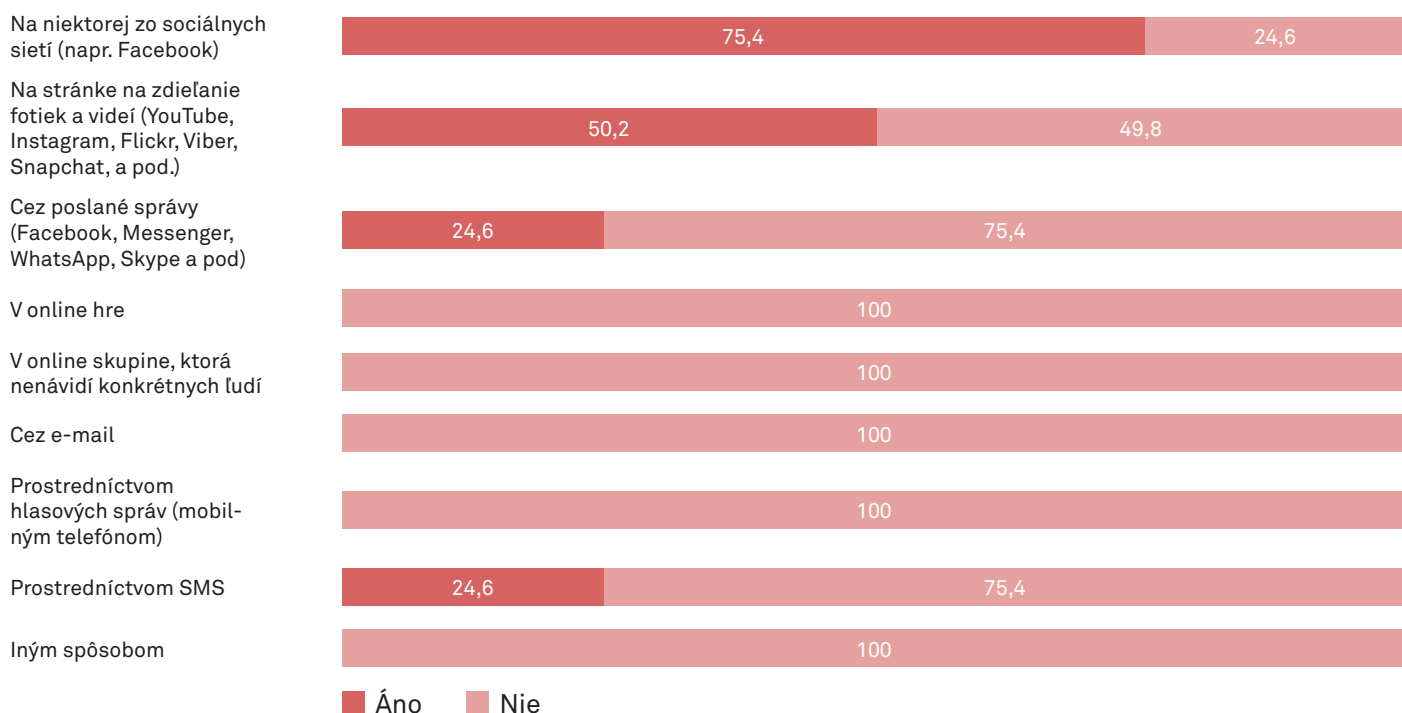


## Keď si poslal/a takéto správy cez internet alebo cez mobilné zariadenie (mobil, tablet), udialo sa to niektorým z nasledujúcich spôsobov?

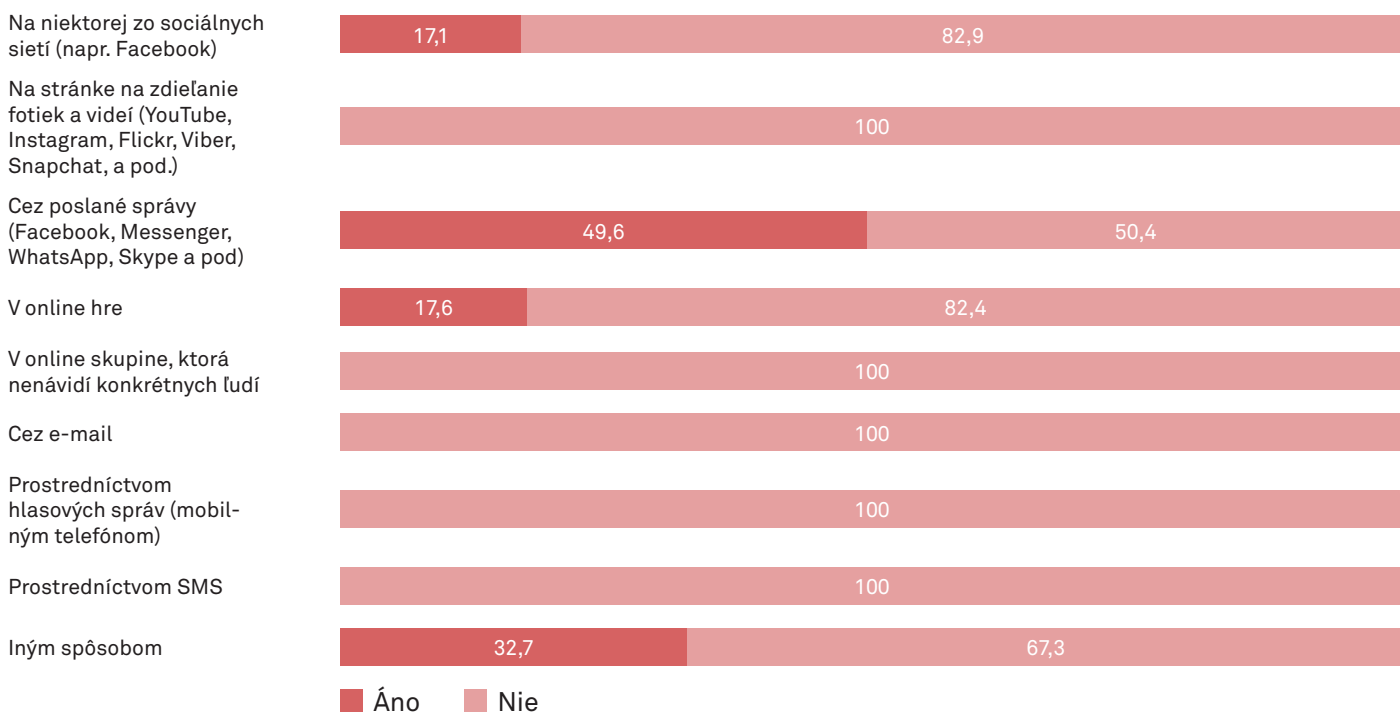
### Celá skupina



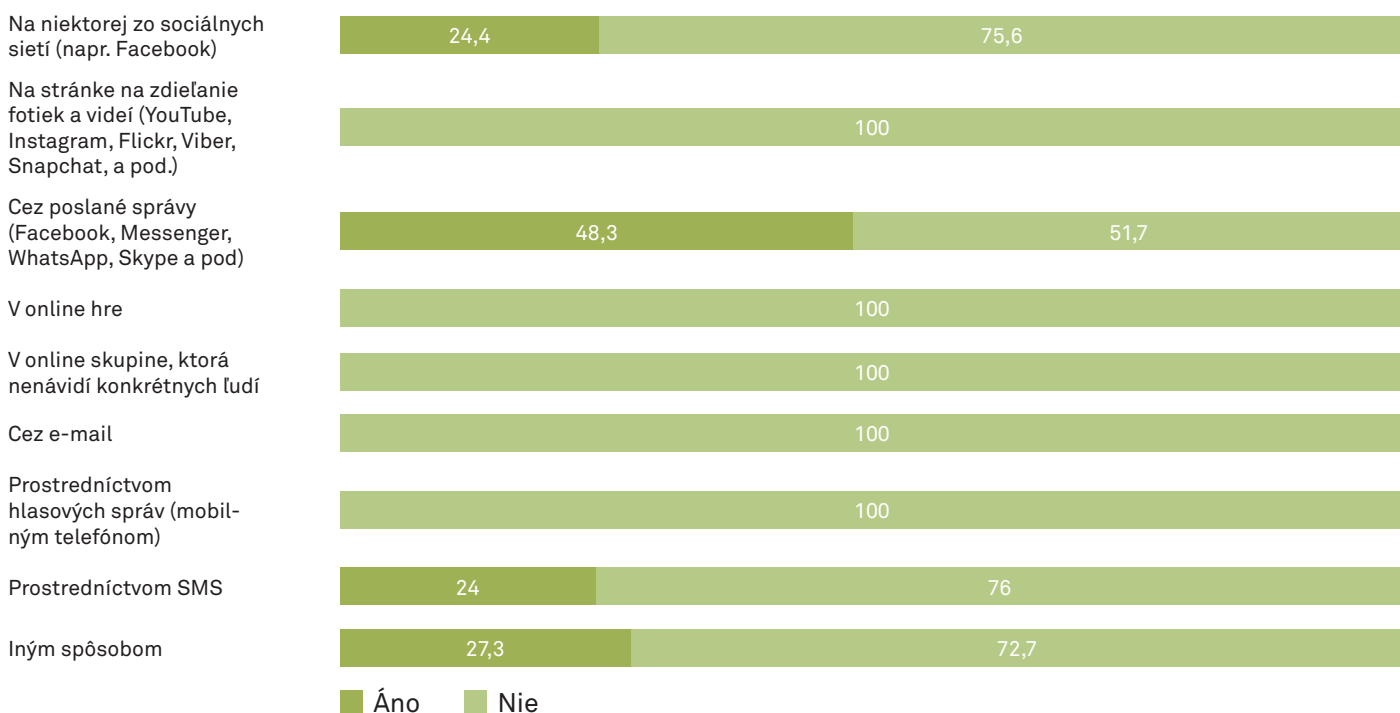
### Podľa pohlavia - dievčatá



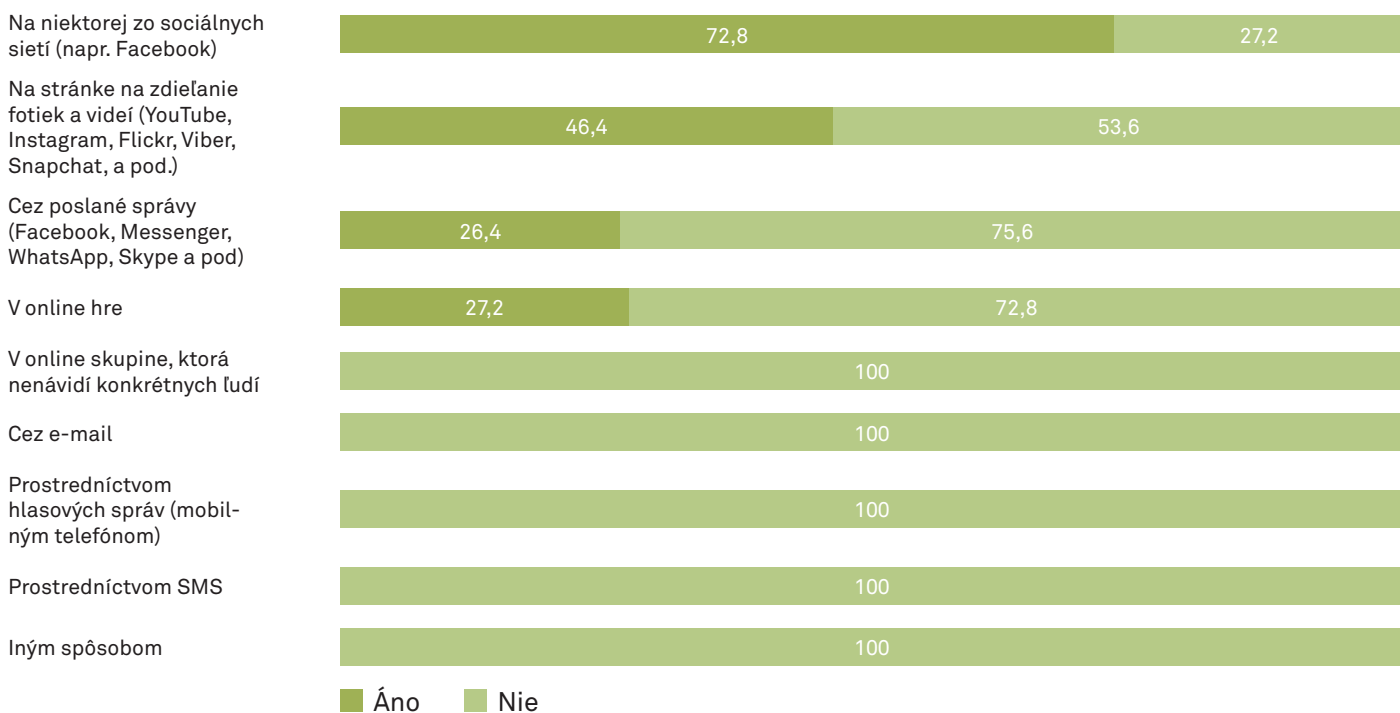
## Podľa pohlavia - chlapci



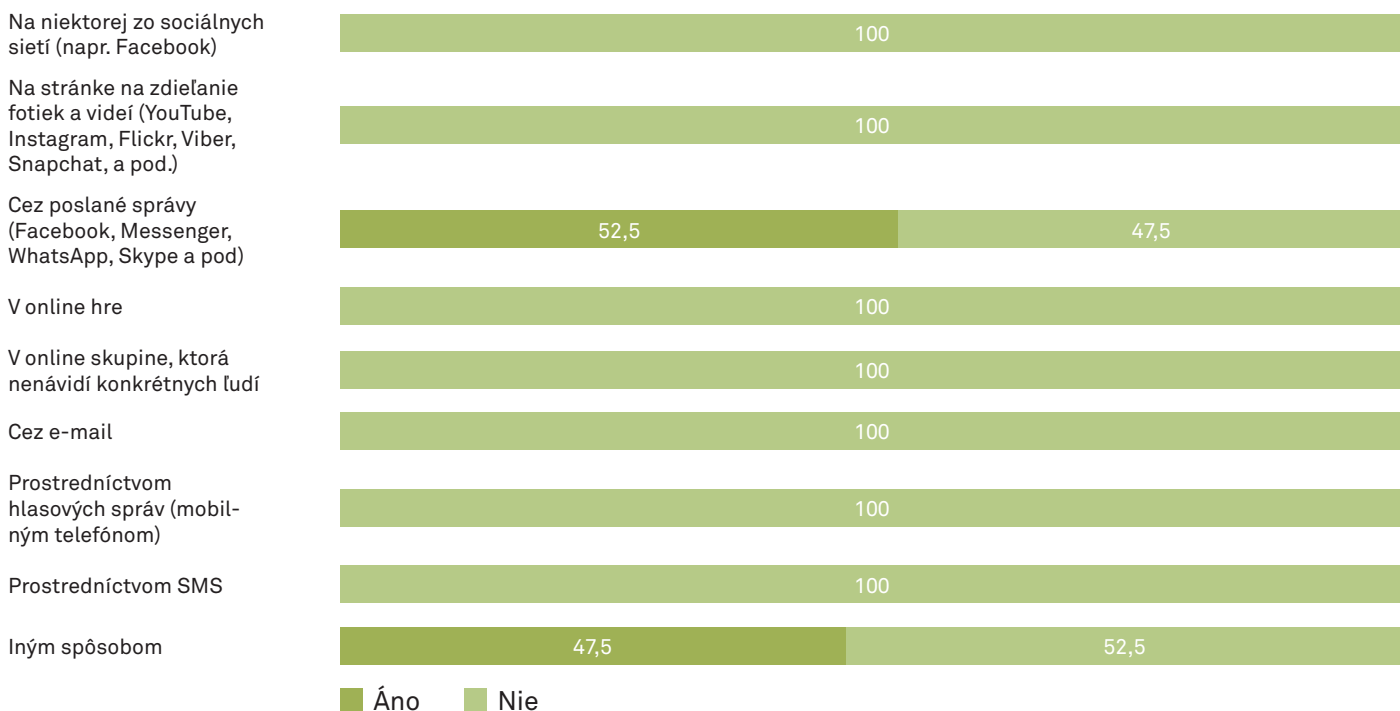
## Podľa veku - 11-12



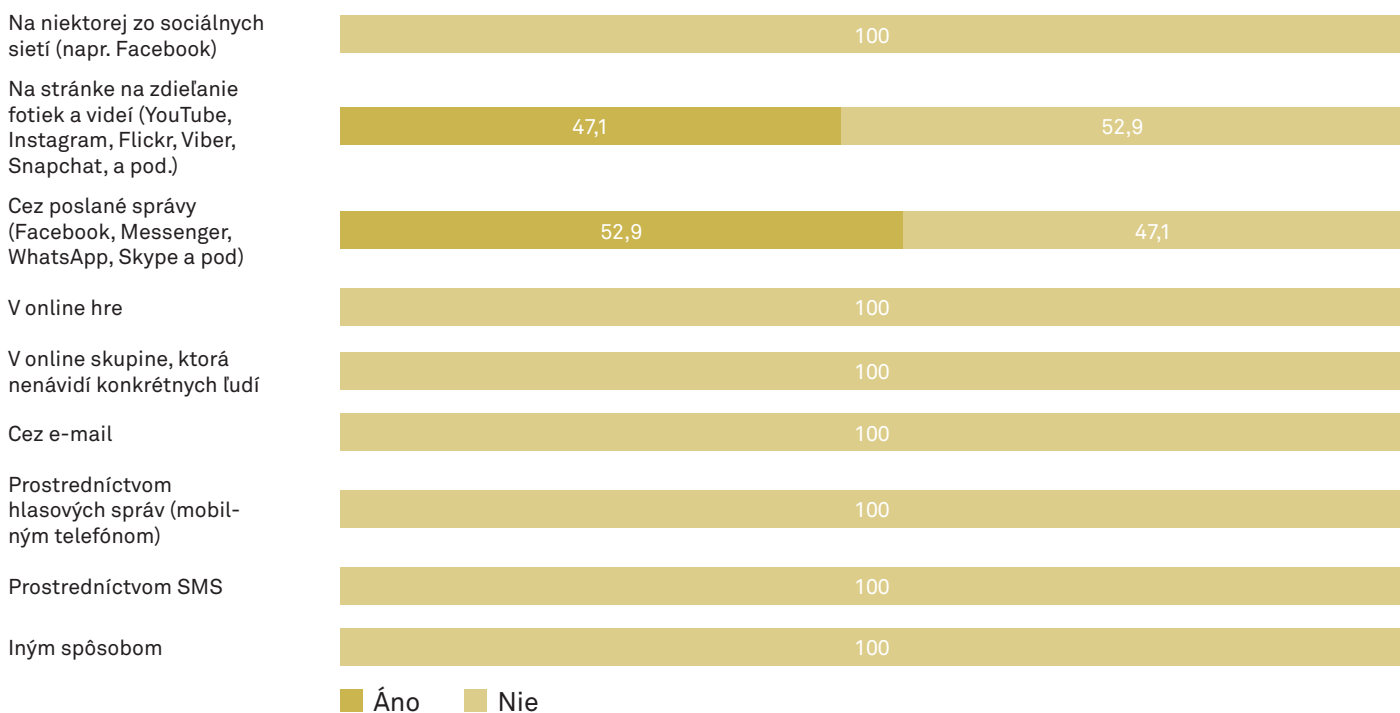
## Podľa veku - 13-14



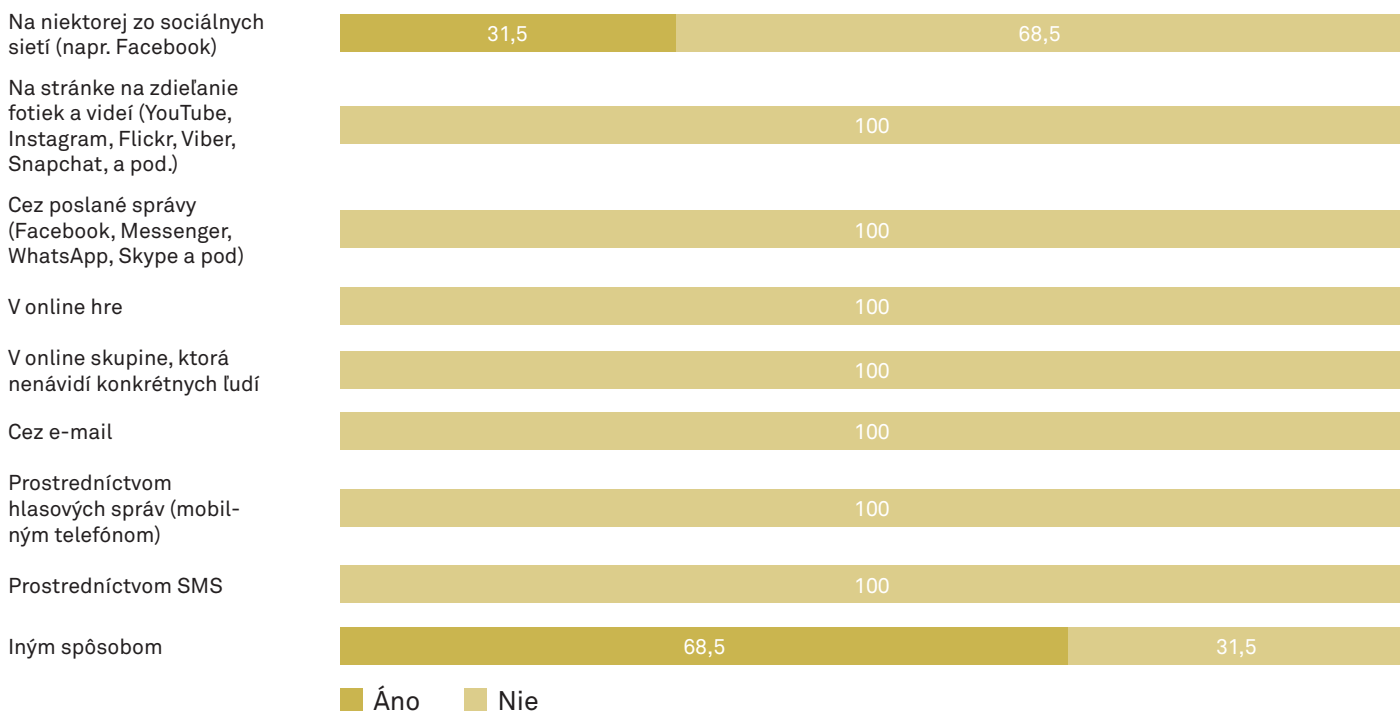
## Podľa veku - 15-17



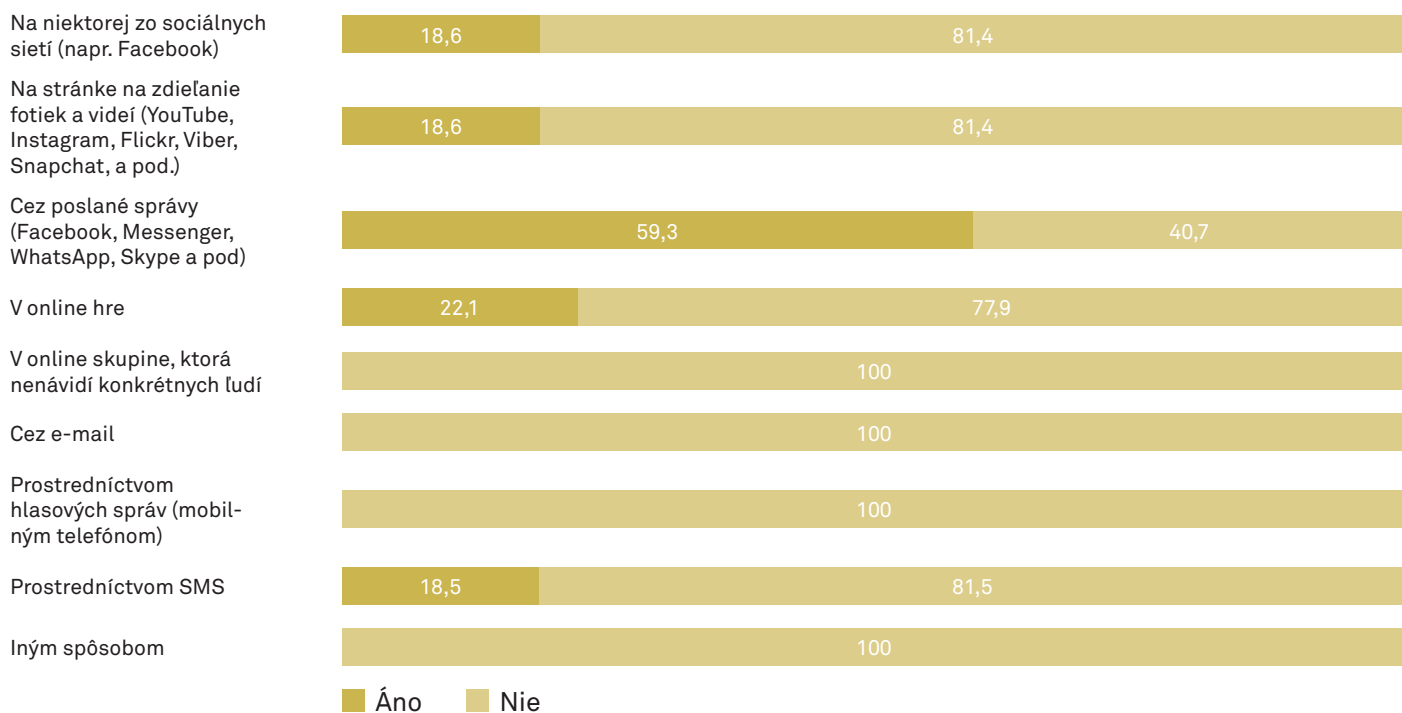
## Podľa regiónu - Západné Slovensko



## Podľa regiónu - Stredné Slovensko

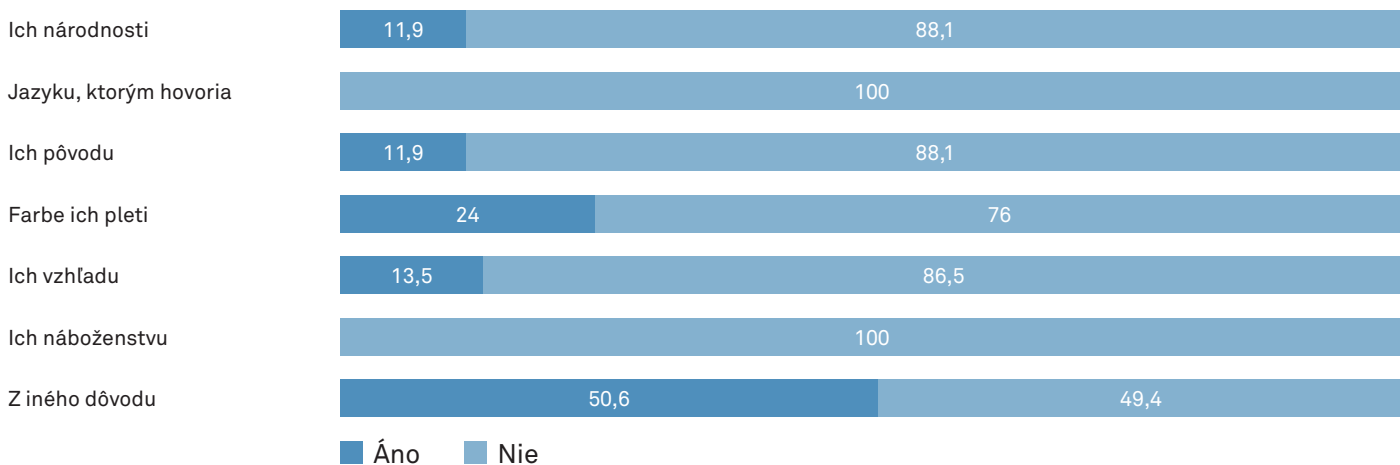


## Podľa regiónu - Východné Slovensko

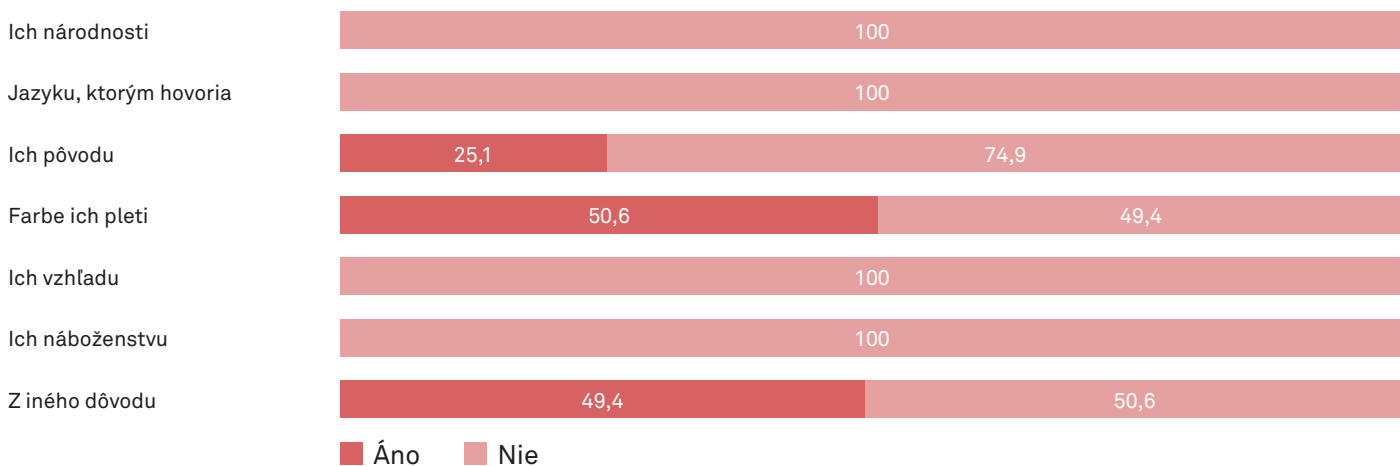


## Prečo si to urobil/a? Bolo to kvôli...

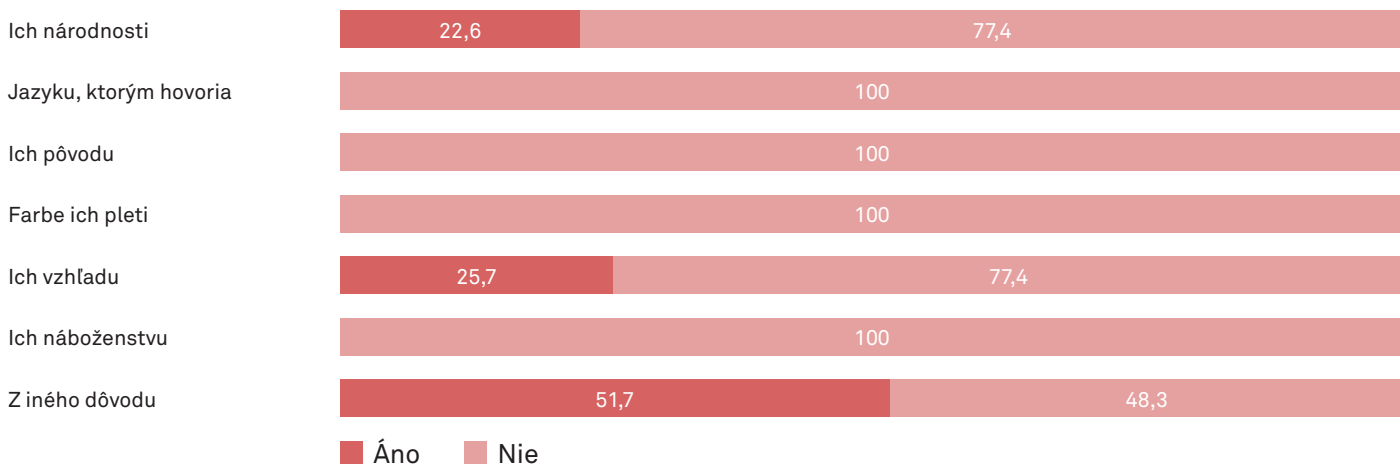
### Celá skupina

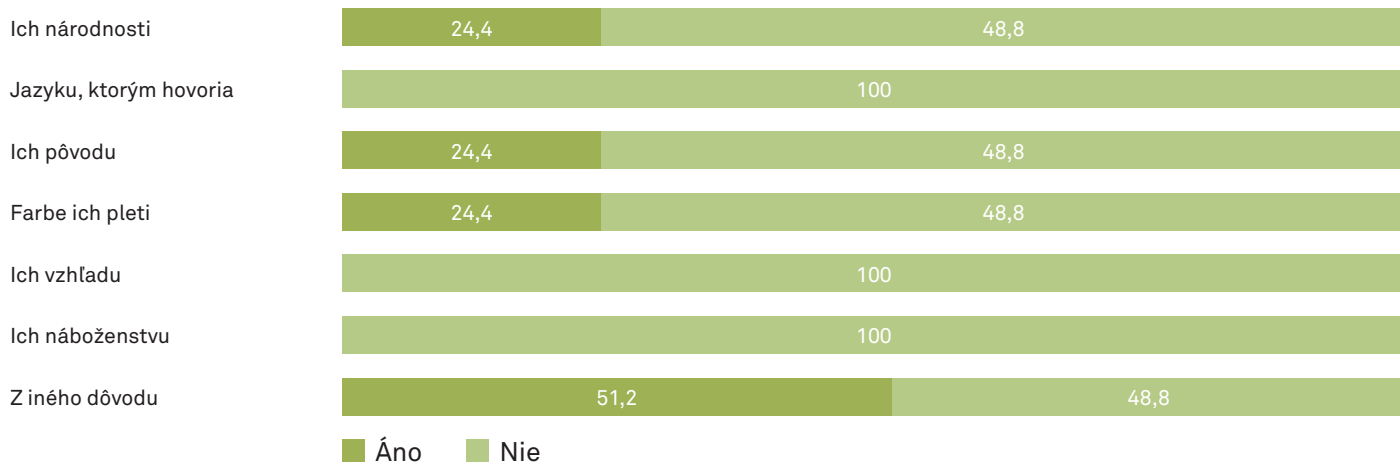
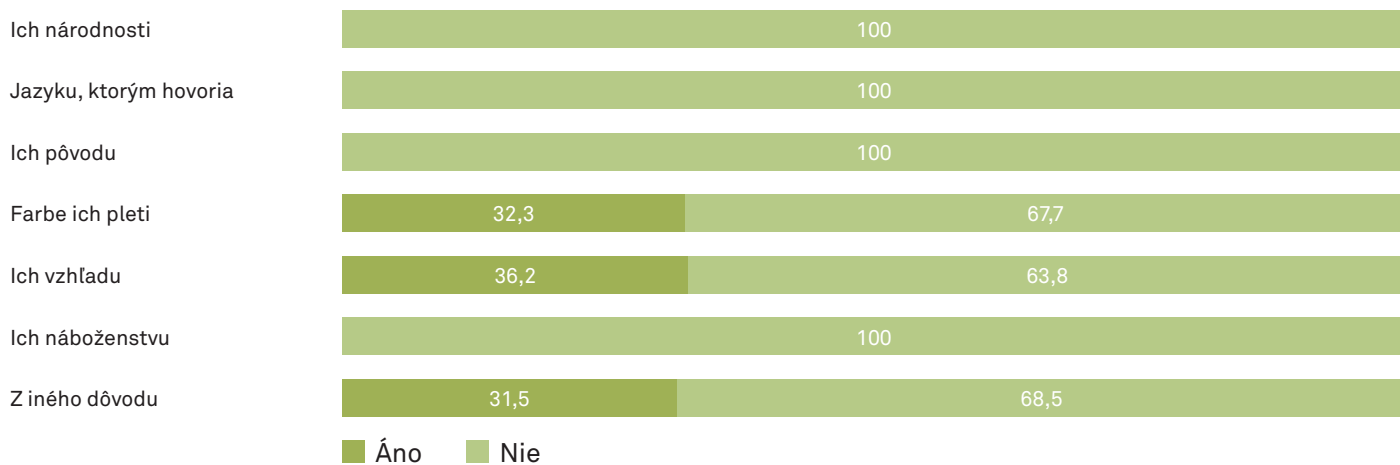


### Podľa pohlavia - dievčatá



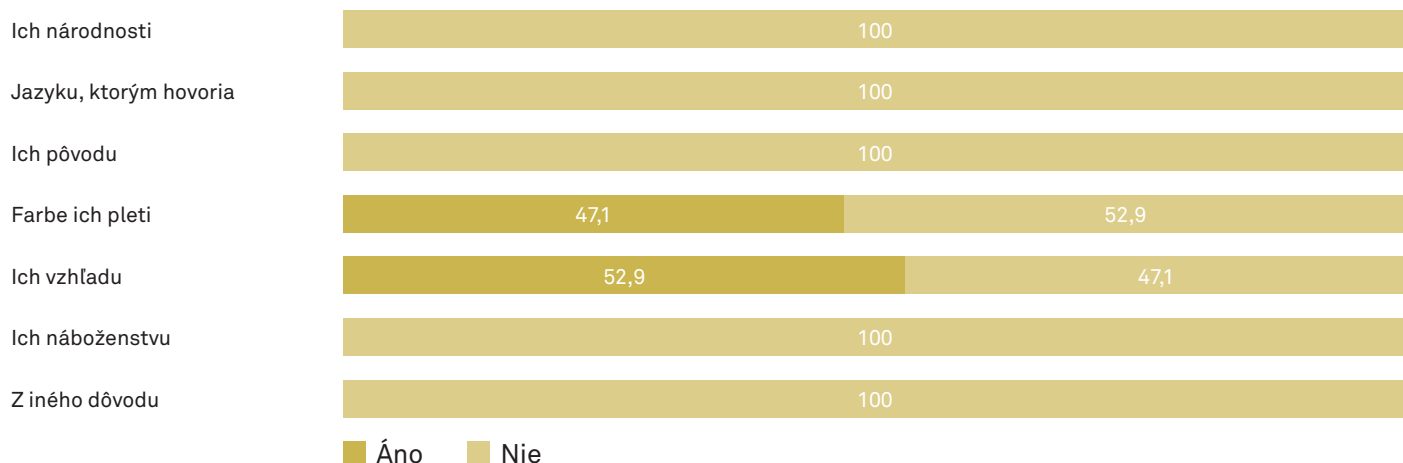
### Podľa pohlavia - chlapci



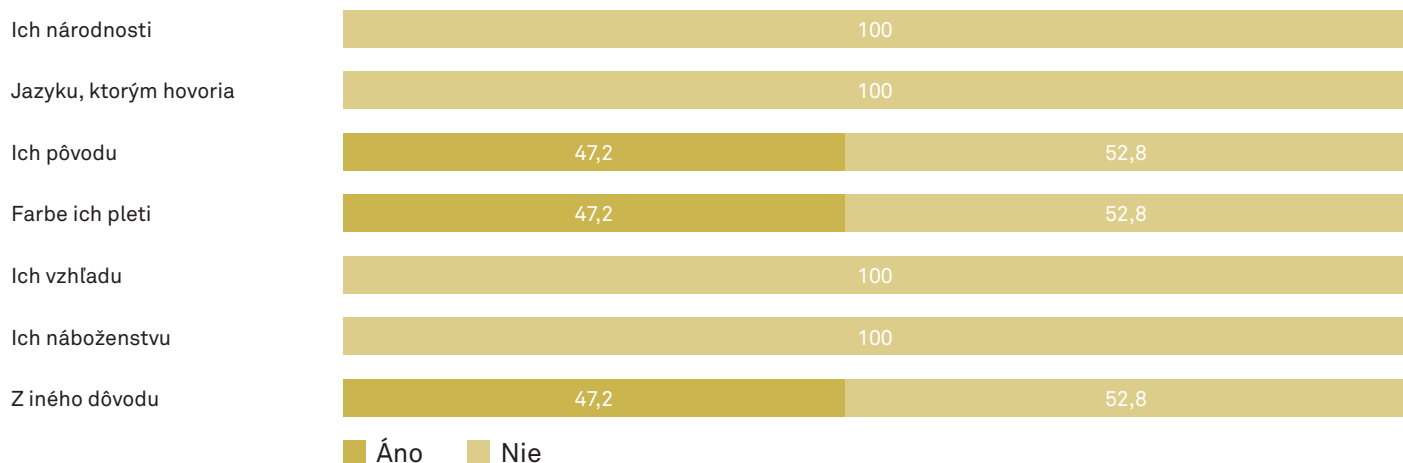
**Podľa veku - 11-12****Podľa veku - 13-14****Podľa veku - 13-14**

nikto neuviedol žiadnu z možností

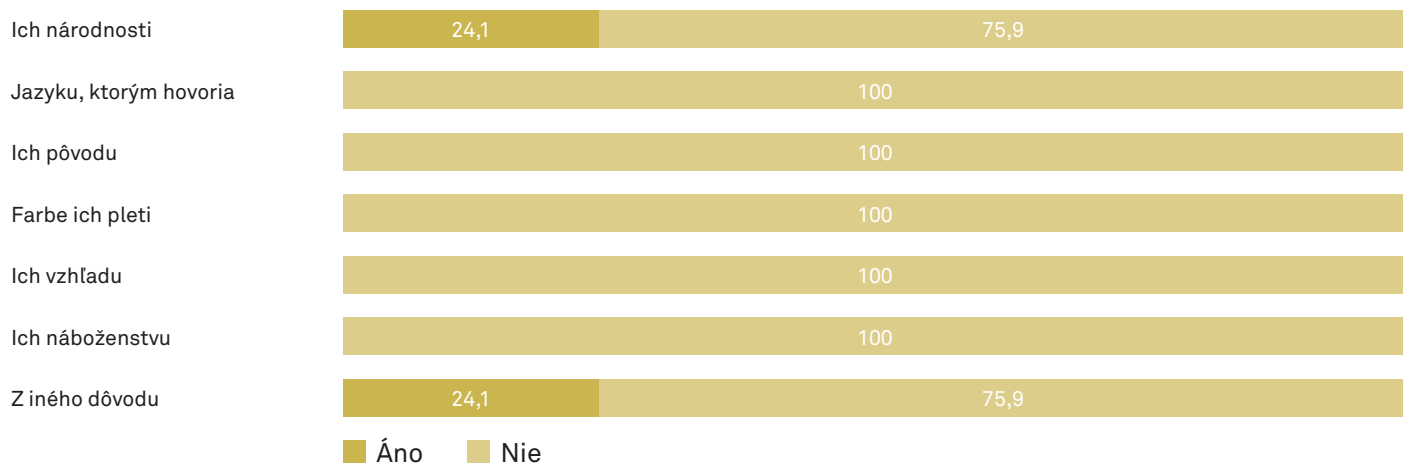
### Podľa regiónu - Západné Slovensko



### Podľa regiónu - Západné Slovensko



### Podľa regiónu - Východné Slovensko





## Zhrnutie:

V našom reprezentatívnom výskumnom súbore detí a mladých vo veku 11 – 17 rokov sa 29 % respondentov vyjadrilo, že sa za posledný rok na internete stretlo s nenávisťnými alebo ponižujúcimi správami, komentármi namierenými proti jednotlivcom alebo skupinám ľudí. Takúto skúsenosť majú skôr chlapci ako dievčatá. Riziko skúsenosti s nenávisťným obsahom narastá s vekom, keď v skupine 15 – 17 rokov to bolo 37,9 % mladých, v skupine 11 – 12 rokov to bolo len 17,8 % detí. Z pohľadu rozdielov medzi regiónmi sa ukazuje, že na východnom Slovensku je približne o 10 % vyšší výskyt takejto skúsenosti ako vo zvyšných regiónoch. Z tých, ktorí mali takúto skúsenosť, 63 % uviedlo, že to bolo niekoľkokrát. Zvyšných 37 % sa s tým stretávalo viac-menej pravidelne, minimálne raz za mesiac. Na týždennej báze sa s tým stretali 3 % detí a mladých. Dáta ukazujú, že sú to práve chlapci a mládež vo veku 15 – 17 rokov, kto sa s nenávisťnými obsahmi stretáva vo vyššej frekvencii a nielen párkrát do roka.

Okrem náhodného, resp. neúmyselného kontaktu s nenávisťným obsahom na internete existuje aj kontakt ako výsledok zámernej činnosti. Takmer 10 % detí a mladých za posledný rok vyhľadávalo na internete stránky s nenávisťným obsahom, pričom tak robilo dvojnásobne viac chlapcov ako dievčat.

Okrem kontaktu s nenávisťným obsahom, ktorého objektom bol niekto iný, sa dieťa a mladý človek sám môže stať obeťou verbálneho útoku. Výskumné dáta ukazujú, že takmer 5 % detí a mladých dostalo cez internet nejaké nenávisťné alebo ponižujúce správy namierené proti nim samým alebo skupine, do ktorej patria. Ak sme vyššie uviedli, že kontakt s nenávisťným obsahom majú častejšie chlapci, v tomto prípade sa ukazuje, že objektom nenávisťných správ sú skôr dievčatá (5,5 % proti 3,9 %). Na druhej strane, v prípade chlapcov šlo o vyššiu frekvenciu – 41 % z nich malo takúto skúsenosť častejšie ako raz do mesiaca, no pri dievčatách to bolo v tejto frekvencii len 17,6 %.

Dôvody pre vznik nenávisťných obsahov môžu byť rôzne. Nami získané dáta ukazujú, že v jednej štvrtine prípadov bol dôvodom vzhľad, 15 % uviedlo ako dôvod svoj pôvod, 12 % národnosť a 11 % jazyk, no až 64 % uviedlo, že to bolo z iného nešpecifikovaného dôvodu. V prípade dievčat bol najčastejším dôvodom vzhľad a v prípade chlapcov to bola národnosť. Z konkrétne uvedených dôvodov vo vekovej kategórii 11 – 12 rokov prevažovala otázka pôvodu (37 %), v skupine 13 – 14 rokov to bol vzhľad (50 %) a v skupine 15 – 17 rokov vzhľad ako dôvod (20 %) len mierne prevyšoval iné dôvody. Z pohľadu regiónov sa neukazujú významné rozdiely, jedine na východnom Slovensku výraznejšie vyčnieva otázka pôvodu ako motívu pre nenávisťné prejavy.

Výskum potvrdil, že nenávisťné obsahy sa najviac šíria prostredníctvom komentárov na sociálnych sieťach (54 % prípadov) a cez správy poslané prostredníctvom sociálnych sietí a komunikačných aplikácií (35 %). Po nich nasledujú platformy na zdieľanie fotografií a videí (18 %). V šiestich percentách prípadov sa tak stalo v online skupine, ktorú spája nenávisť voči konkrétnym ľuďom, v siedmich percentách to bolo cez email a približne v 4 % prípadov sa to stalo v online hre.

Najčastejšie prežívanou emóciou obeť nenávisťných prejavov je hnev (56 %), smútok (37 %), poníženie (36 %), hanba (21 %) a strach (16 %). V 19 % prípadov je reakciou túžba vyhnúť sa ľuďom. Obeť nemusí reagovať len negatívne, čo ukazuje zistenie, že 9 % detí a mladých sa na im adresovaných nenávisťných prejavoch zabávalo.

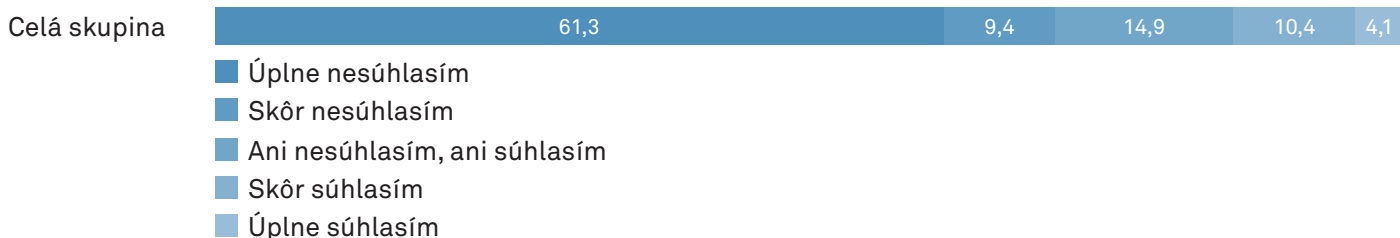
Deti a mládež môžu byť aj tvorcami nenávisťných obsahov, no ide len malú skupinu (1,5 %). Väčšina z nich takýto obsah zverejnila len párkrát za rok, no až 31 % to robilo minimálne raz za mesiac, pričom to častejšie robili chlapci ako dievčatá. Aj v prípade tvorby nenávisťného obsahu platí, že sa to šíri cez správy poslané v rámci sociálnych sietí a komunikačných aplikácií (40 %), samotné sociálne siete (39 %) a na stránkach pre zdieľanie fotiek a videí (19 %). V 11 % prípadov sa to dialo v prostredí online hry a v 9 % to bolo prostredníctvom SMS. Chlapci častejšie používali správy poslané v rámci sociálnych sietí a komunikačných aplikácií a v online hre, pričom dievčatá boli takýmto spôsobom aktívnejšie na sociálnych sieťach a zdieľacích platformách.

Najčastejším špecifikovaným dôvodom, pre ktorý deti a mladí tvorili nenávisťné obsahy, bola farba pleti (24 %), potom nasledoval vzhľad (13,5 %), národnosť a pôvod (zhodne 12 %). Polovica uviedla, že to bolo z nejakého iného nešpecifikovaného dôvodu.

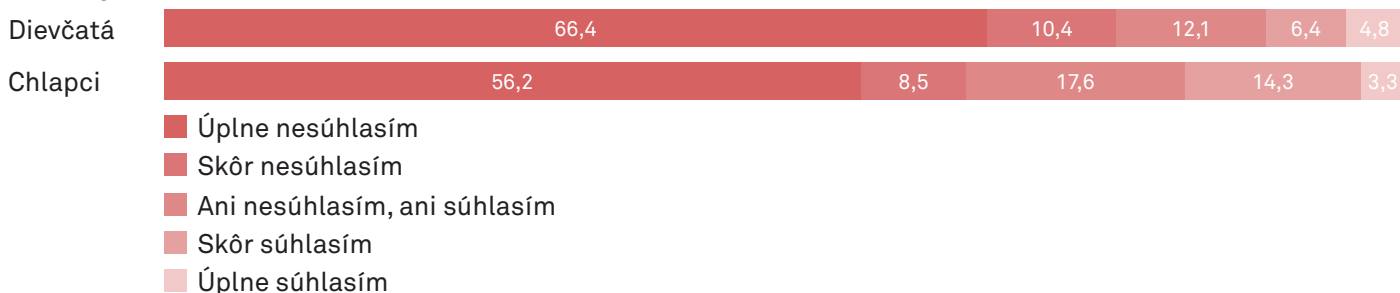
# Násilný extrémizmus

## Do akej miery súhlasíš alebo nesúhlasíš s nasledujúcimi výrokmí?

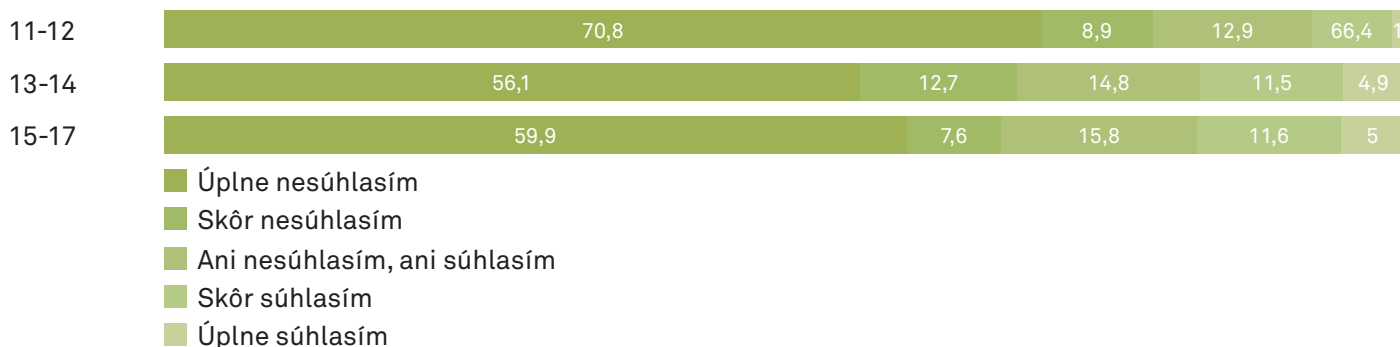
### Je v poriadku použiť násilie voči niekomu, kto si začal ako prvý?



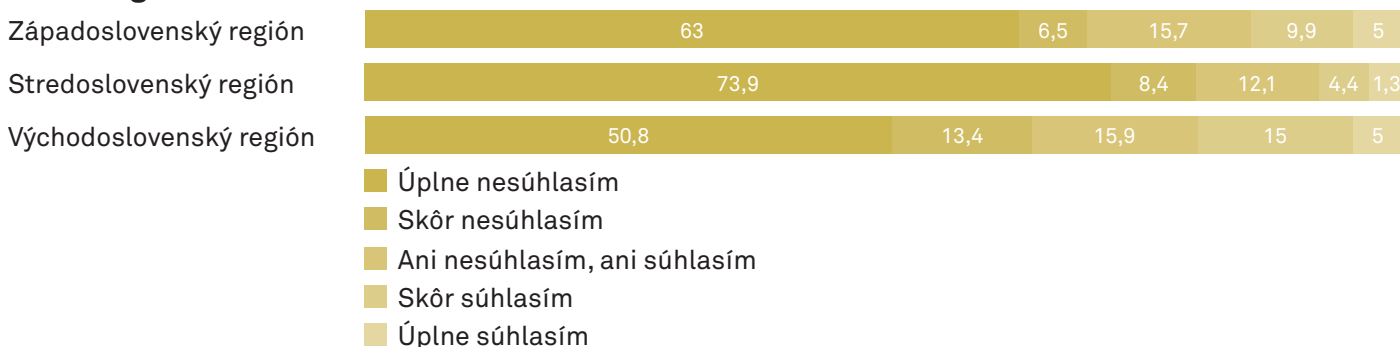
### Podľa pohlavia



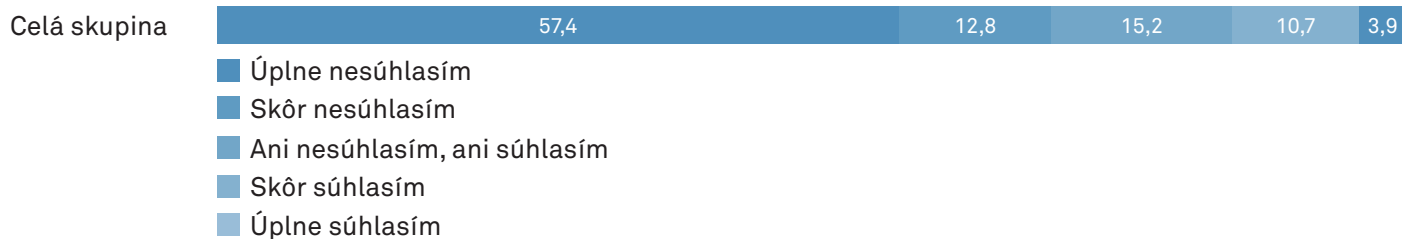
### Podľa veku



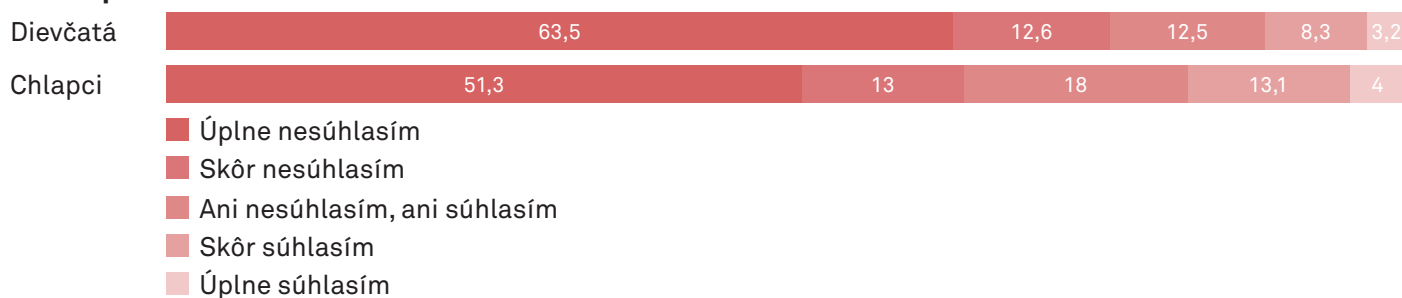
### Podľa regiónu



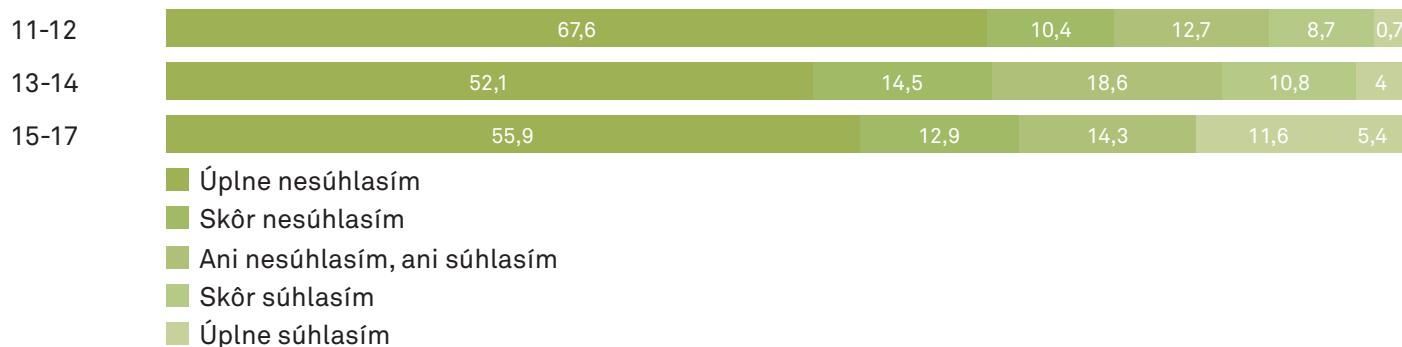
## Je v poriadku použiť násilie voči niekomu, kto uráža tvojich priateľov alebo tvoju rodinu?



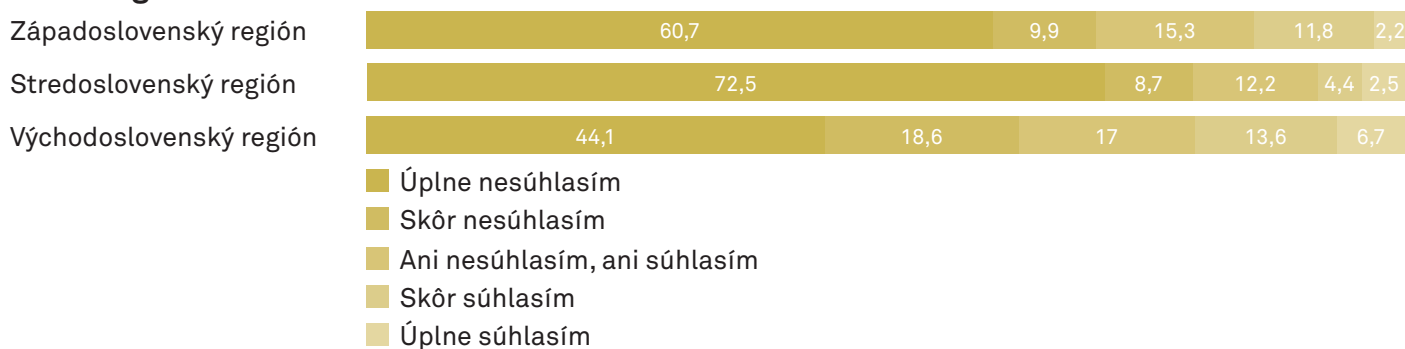
### Podľa pohlavia



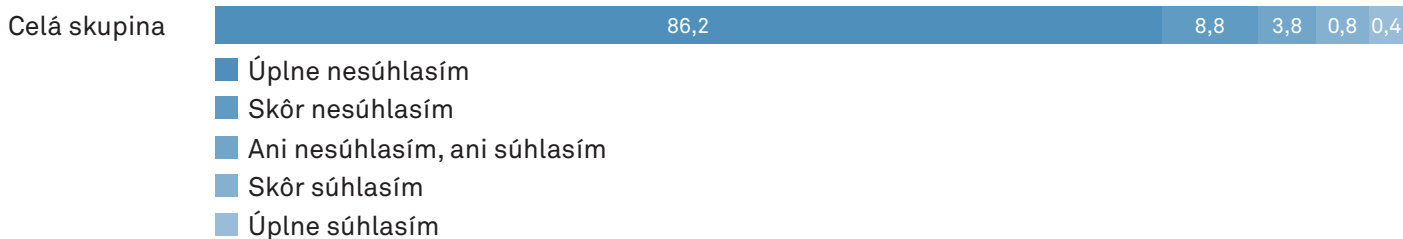
### Podľa veku



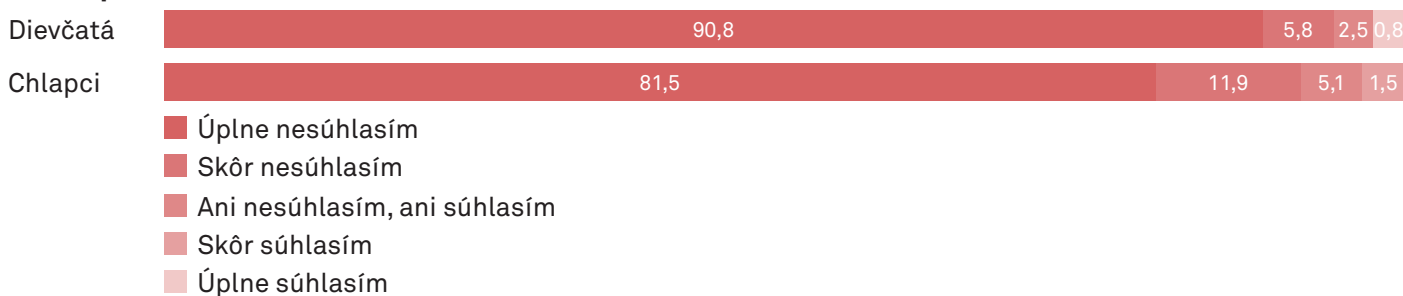
### Podľa regiónu



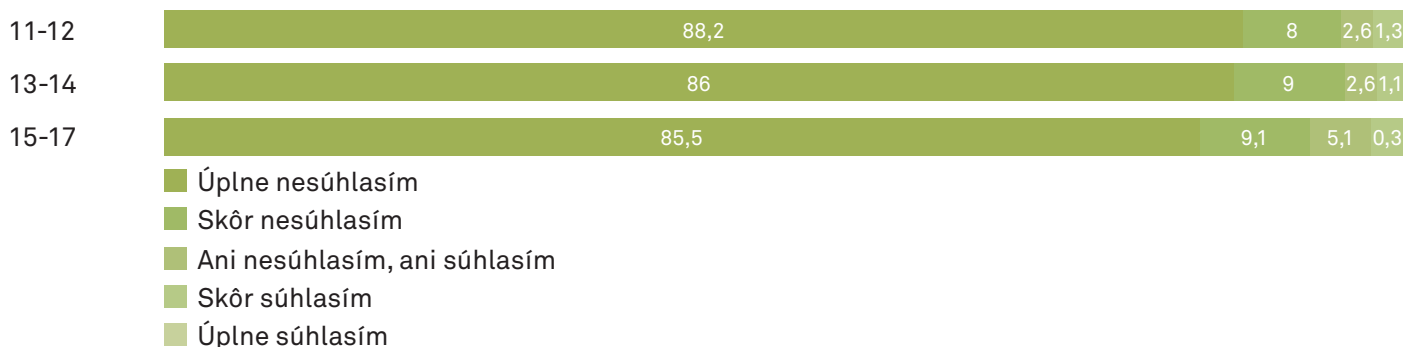
## Je v poriadku používať násilie, pretože násilie je zábava?



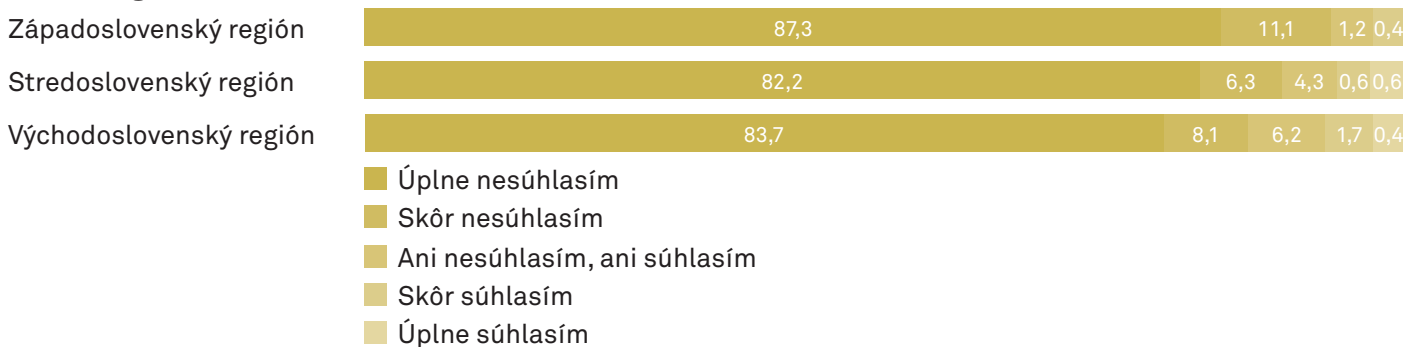
### Podľa pohlavia



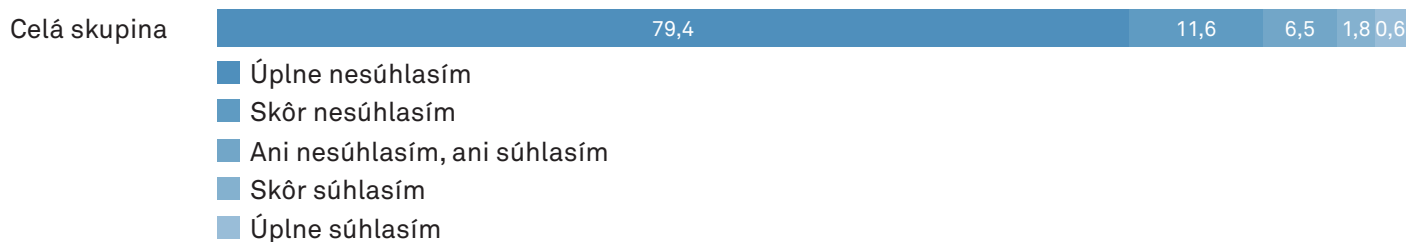
### Podľa veku



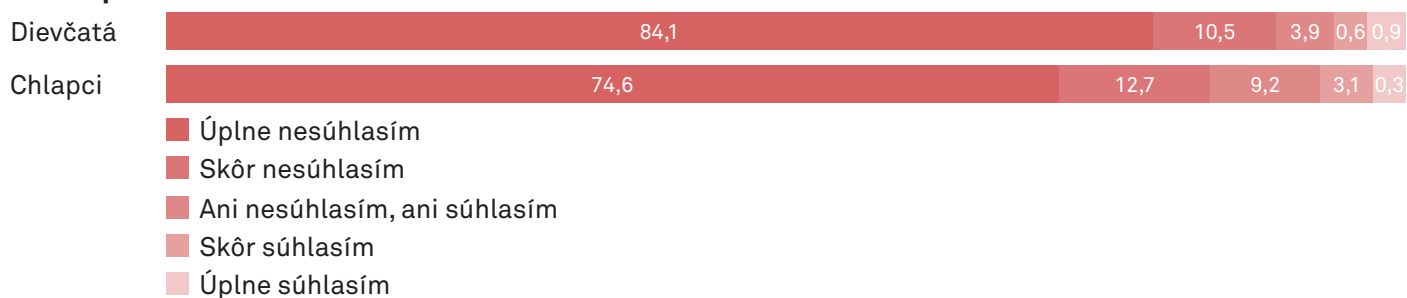
### Podľa regiónu



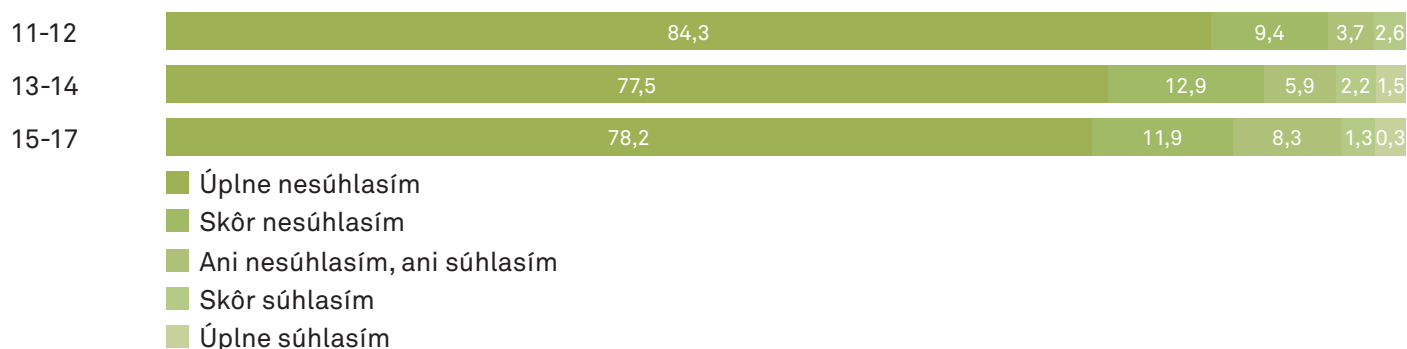
## Je v poriadku používať násilie, pretože tak ťa druhí rešpektujú?



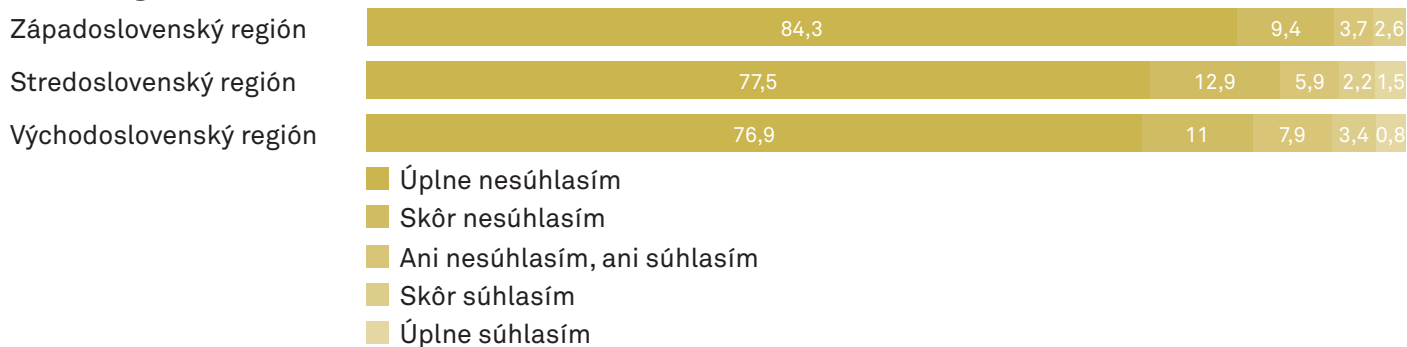
### Podľa pohlavia



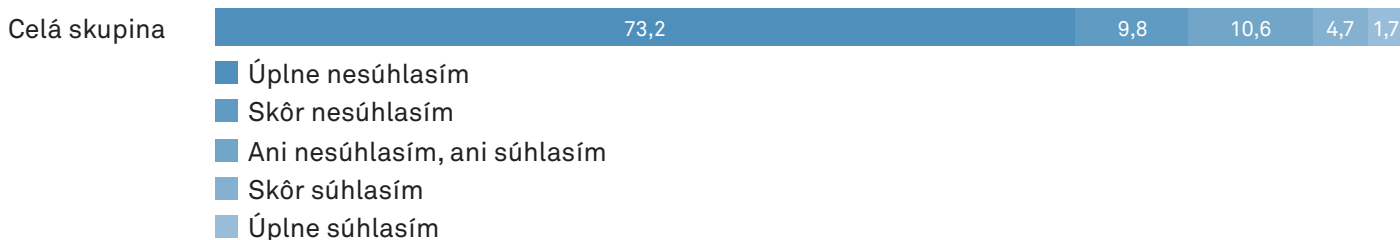
### Podľa veku



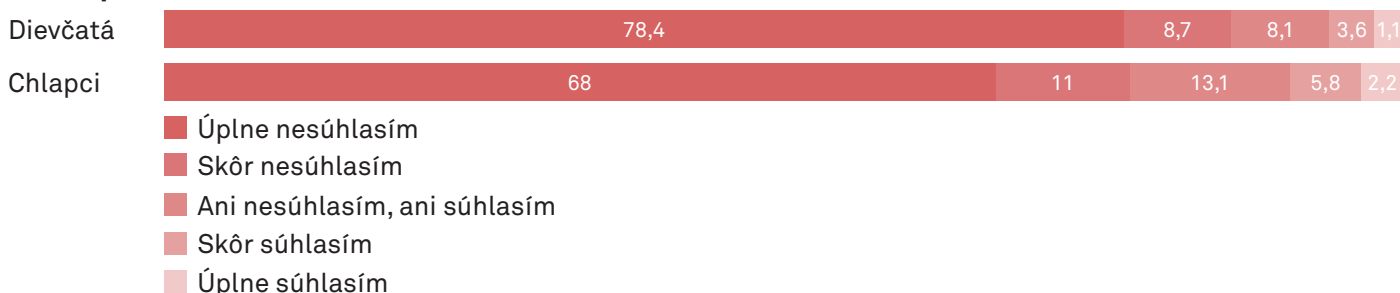
### Podľa regiónu



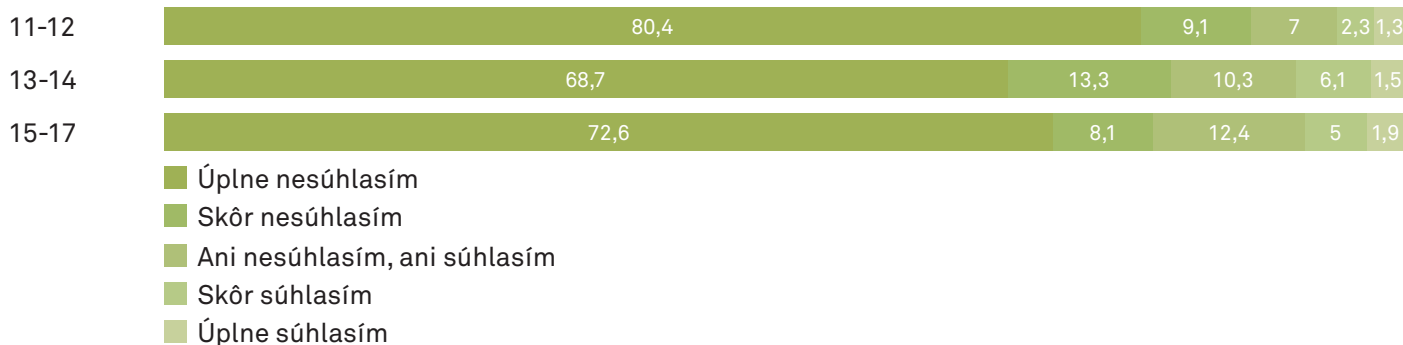
## Je v poriadku používať násilie, ak si z teba niekto uťahuje alebo ťa uráža kvôli tvojmu náboženstvu, pôvodu alebo farbe tvojej pleti?



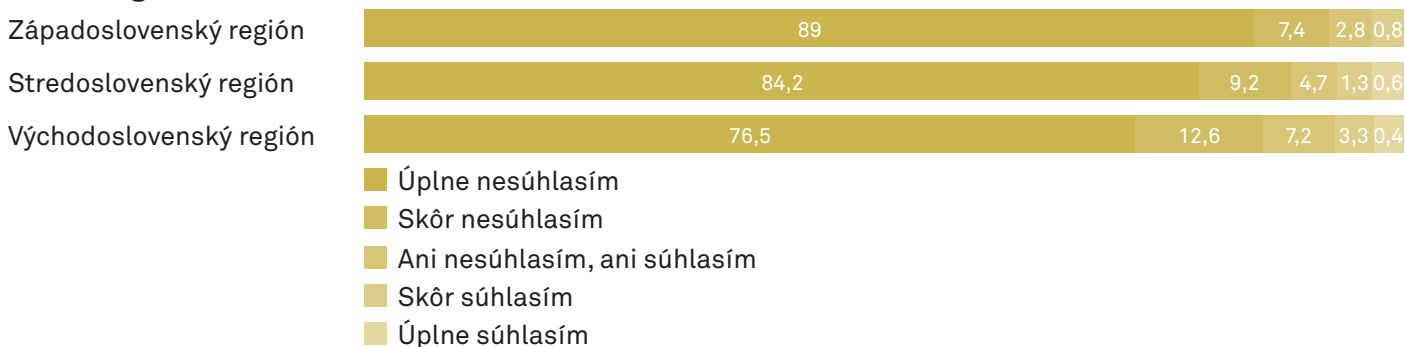
### Podľa pohlavia



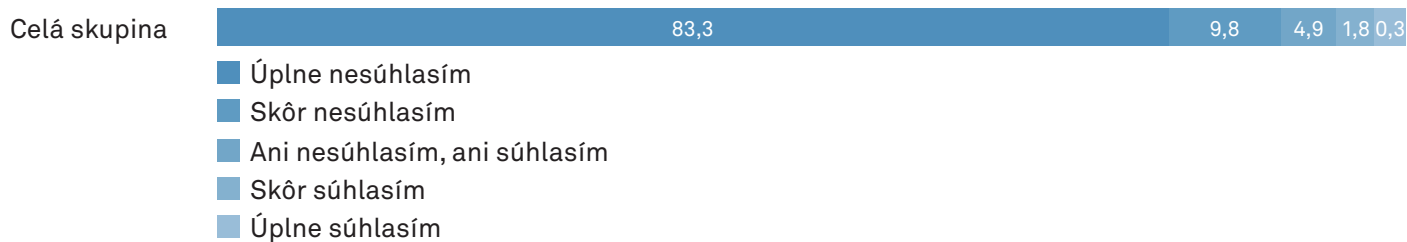
### Podľa veku



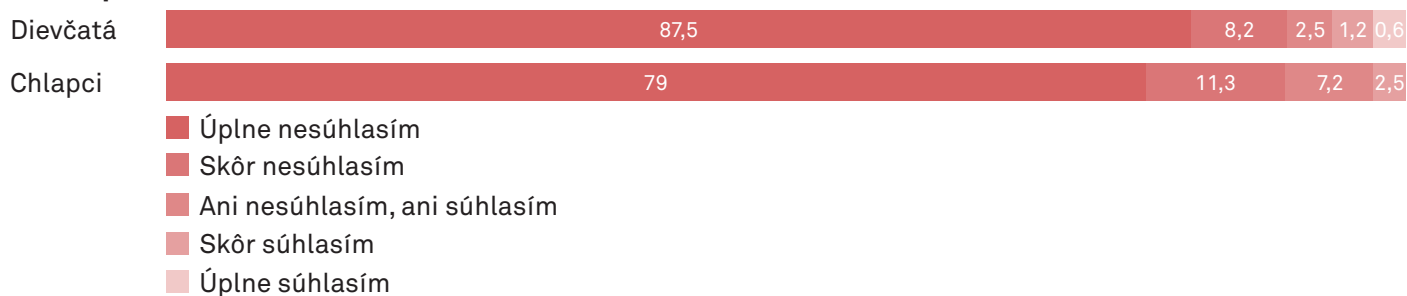
### Podľa regiónu



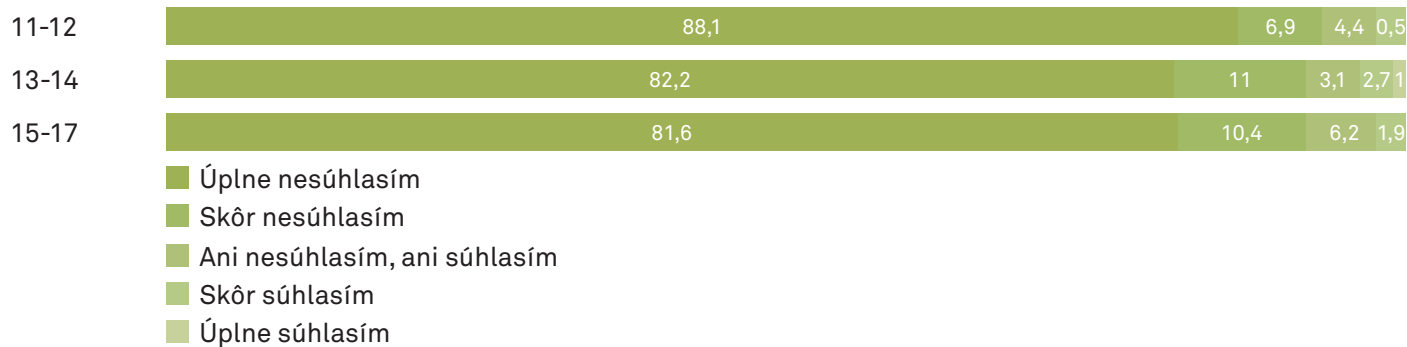
## Je v poriadku používať násilie na vyriešenie problémov sveta?



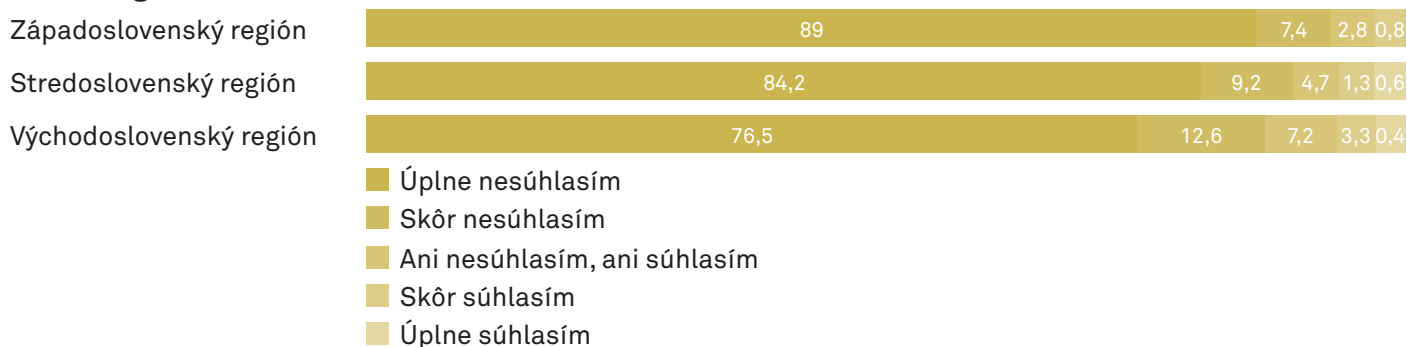
### Podľa pohlavia



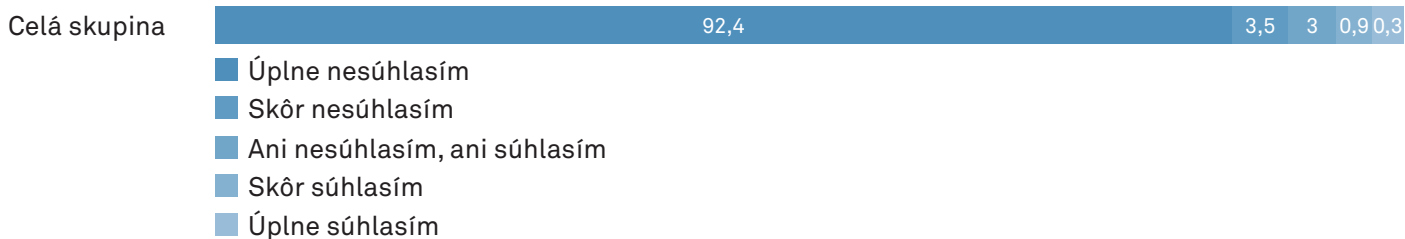
### Podľa veku



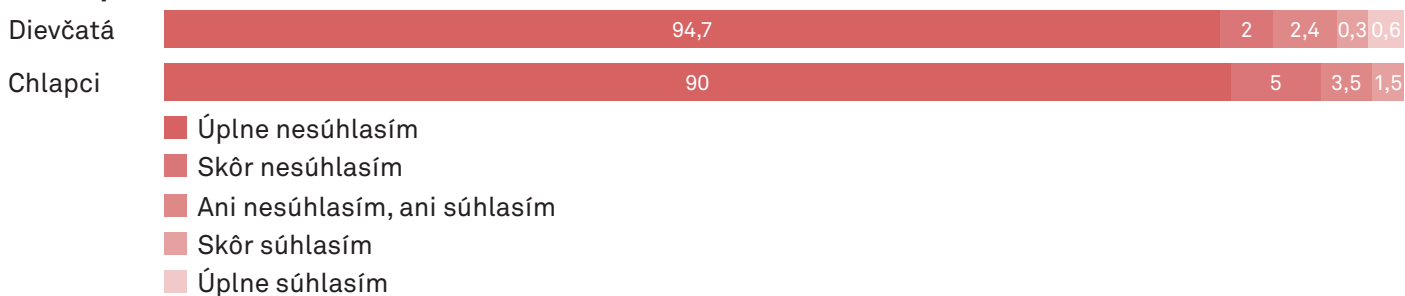
### Podľa regiónu



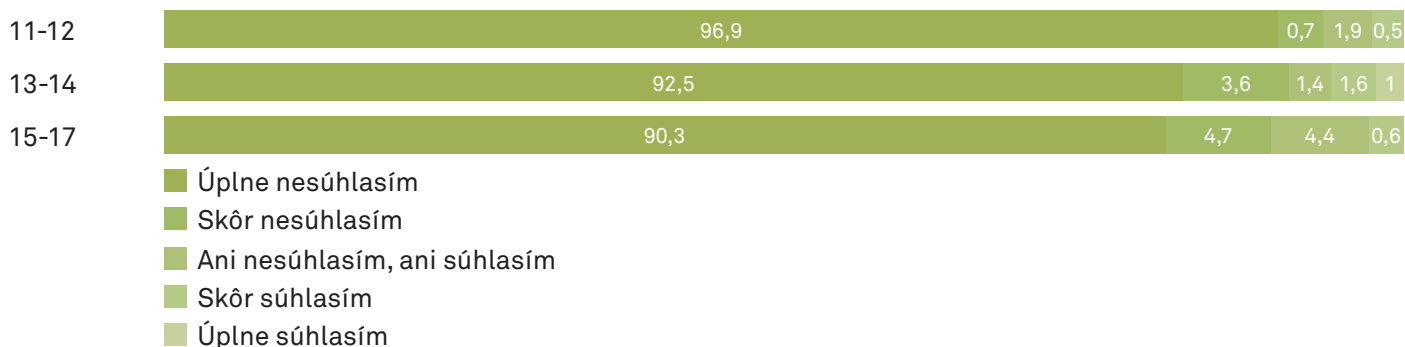
## Je v poriadku páchať teroristické činy?



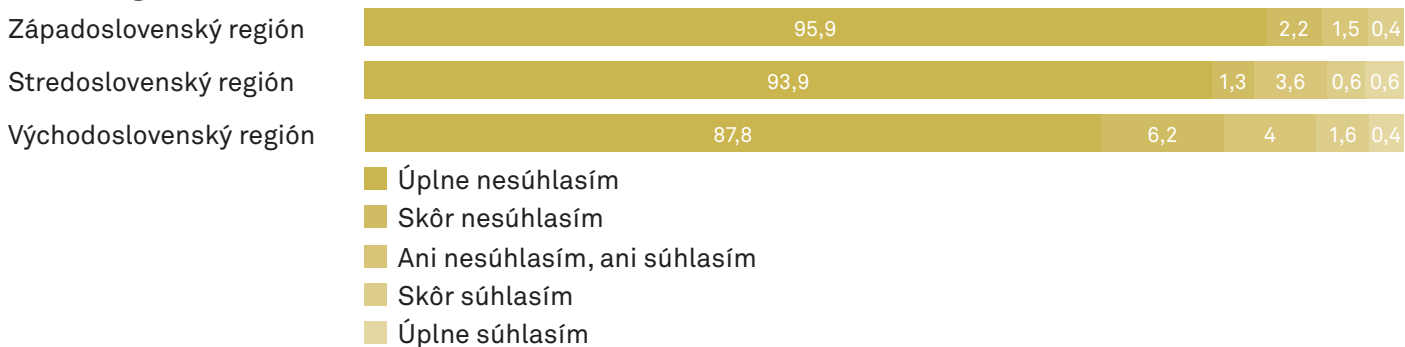
### Podľa pohlavia



### Podľa veku

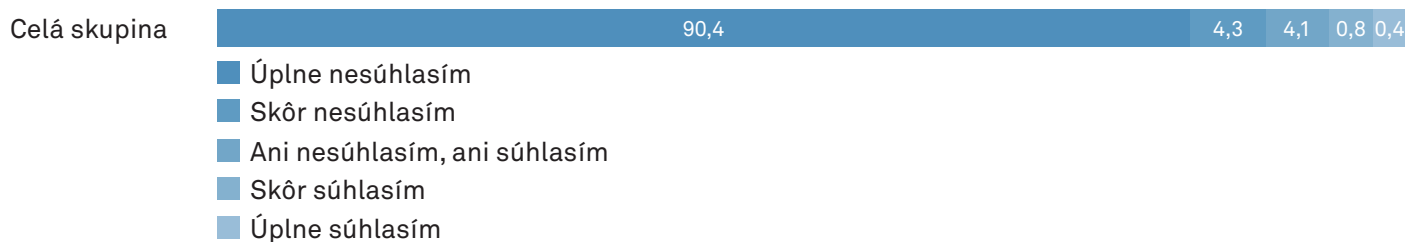


### Podľa regiónu

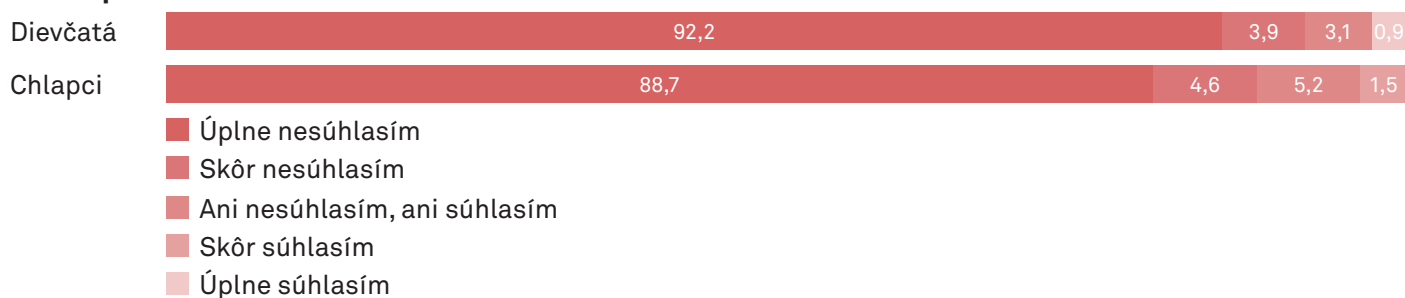




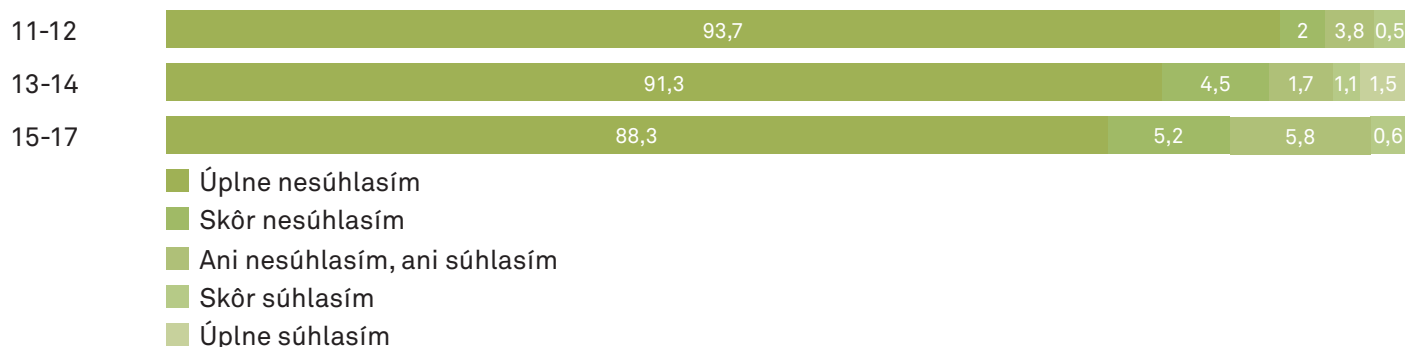
## Je v poriadku používať bomby na boj proti nespravodlivosti?



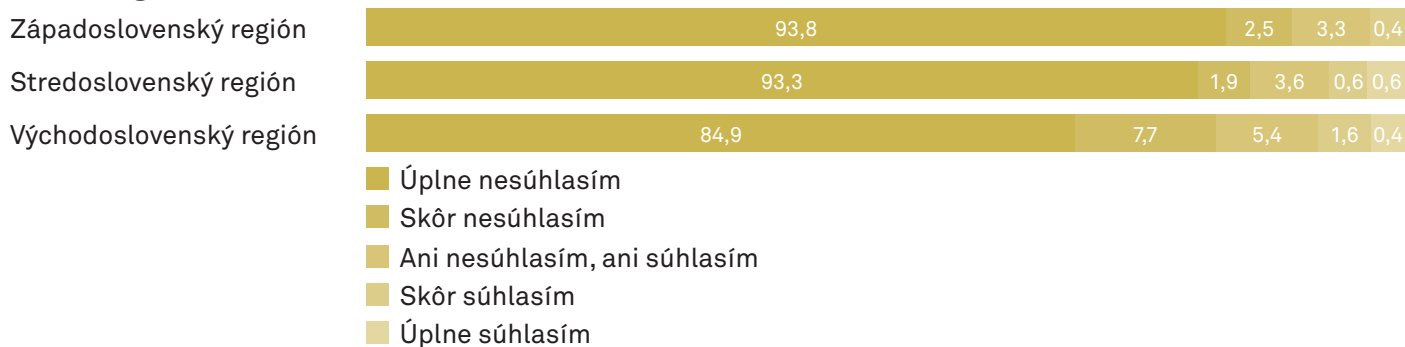
### Podľa pohlavia



### Podľa veku



### Podľa regiónu



## Zhrnutie:

V rámci výskumu sme zisťovali názor na a prípadný súhlas s použitím násilia v rozličných kontextoch. Túto časť sme nazvali násilný extrémizmus a pýtali sme sa skupiny vo veku 11 – 17 rokov. Výsledky výskumu ukazujú, že 14,5 % respondentov reprezentatívneho výskumu skôr súhlasí alebo úplne súhlasí s použitím násilia voči niekomu, kto si začal ako prvý. Ďalších skoro 15 % o tom váha (ani nesúhlasí, ani súhlasí). Chlapci sú štatisticky významne ochotnejší ako dievčatá použiť násilie, i keď v možnosti voľby úplne súhlasím s násilím dievčatá mierne predbehli chlapcov (4,8 % proti 3,3 %). Čo sa týka vekových skupín, vekom stúpa ochota súhlasiť s použitím násilia. Veľmi podobné výsledky sú pri názore respondentov na použitie násilie voči niekomu, kto uráža ich priateľov alebo rodinu: 14,6 % skôr súhlasí alebo úplne súhlasí s použitím násilia v takomto prípade. Chlapci sú oproti dievčatám ochotnejší použiť násilie a podobne ako v prvej položke ochota použiť násilie stúpa s vekom. Situácia sa mení pri položke, ktorá zisťuje ochotu použiť násilie, pretože násilie je zábava. Iba 1,2% skôr súhlasí alebo úplne súhlasí s použitím násilia pre zábavu. Opäť štatisticky významne prevládajú chlapci nad dievčatami. Vekom sa však ochota použiť násilie pre zábavu výrazne nemení. Súhlas s použitím násilia pre dosiahnutie rešpektu zvolilo 2,4 % (percentá spolu za skôr súhlasím a úplne súhlasím). Znovu chlapci dominovali nad dievčatami a vekom sa ochota významne nemení. S násilím súhlasilo alebo skôr súhlasilo 6,4 % respondentov v prípade používania násilia, ak si z nich niekto ťahuje alebo ich uráža kvôli náboženstvu, pôvodu alebo farbe pleti. So zvyšujúcim sa vekom sa ochota jemne ale štatisticky signifikantne zvyšovala a chlapci v porovnaní s dievčatami boli ochotnejší siahnúť po násilí. Oproti predchádzajúcej položke súhlas s použitím násilia na vyriešenie problémov sveta klesol. Súhlas vyjadriло iba 2,1 % opýtaných - viac chlapcov ako dievčat. Neprejavili sa rozdiely medzi vekovými skupinami. Ešte menej respondentov súhlasí s terorizmom, s ktorým súhlasí iba 1,2 %. Vo veku sa líšila iba skupina 11-12 ročných, ktorí boli výrazne proti v porovnaní so staršími (13 - 14, 15 - 17 rokov). A už štandardne chlapci viac ako dievčatá. Posledná položka zisťovala súhlas s použitím bômb na boj proti nespravodlivosti. Podobne ako pri terorizme s tým súhlasilo 1,2 % opýtaných. V tejto položke sa chlapci a dievčatá významne nelíšili a rozdiel sme nenašli ani s prihliadnutím na vek.

## Záver

Výsledky výskumu ukazujú, že takmer jedna tretina detí vo veku 11 – 17 rokov sa za posledný rok stretla s nejakou formou nenávisťného obsahu. V kontakte s takýmto obsahom sú častejšie chlapci ako dievčatá, pričom riziko takejto skúsenosti narastá s vekom. Oproti spomínanej jednej tretine detí a mládeže, každé desiate dieťa alebo mladý človek úmyselne takéto obsahy vyhľadáva a znova sa to týka viac chlapcov ako dievčat. Ide o dosť vysokú prevalenciu správania, ktorého motivácia nie je známa. Nárast agresivity, i tej verbálnej, je zväčša multifaktorovo determinovaný. Jedným z faktorov, ktorý sa ukazuje ako významný pri problematickom správaní sa jednotlivca v prostredí internetu, je známy disinhibičný efekt.

V súlade s predchádzajúcimi výskumami sa potvrdilo, že nenávisťný obsah sa najčastejšie šíri prostredníctvom sociálnych sietí, platforiem na posielanie správ či zdieľanie obsahu, pričom nejde o jeden výhradný spôsob, ale o kombináciu komunikačných kanálov.

Približne jedno dieťa z dvadsiatich malo ako obeť skúsenosť s nenávisťným obsahom. Skutočnosť, že 25 % z nich uviedlo, že proti nim zamerané nenávisťné obsahy sa týkali ich vzhľadu, môže naznačovať dôležitosť fyzickej krásy v období puberty a adolescencie. Odchýlky od toho, čo sa v tejto vekovej kategórii vníma ako krása, sa niekedy stávajú predmetom verbálneho útoku na druhú osobu. Samotný impulz k verbálnej agresii môže byť niečo iné, ale fyzický vzhľad predstavuje zraniteľné miesto druhej osoby. Približne každá siedma obeť uviedla, že ten útok bol zameraný na ich pôvod, čo naznačuje existenciu predsudkov voči sociálnemu statusu. Dáta ukazujú, že otázka národnosti sa tiež stáva témou verbálnej agresie. Takýto útok si zažilo 12 % obetí a o niečo menej (11 %) sa stalo terčom útoku kvôli jazyku. Spomenuté oblasti poukazujú na potrebu prevencie v zmysle výchovy k úcte a rešpektovaniu iných národností a zároveň na potrebu výchovy k vnímaniu hodnoty človeka nezávislej od fyzickej krásy či sociálneho postavenia.

Nepomer medzi počtom obetí (5 %) a počtom agresorov (1,5 %) možno interpretovať dvojakým spôsobom. Na jednej strane to možno vysvetliť tak, že jednotliviec prejavujúci sa verbálnou agresiou voči druhým ľuďom útočí na viac obetí. Druhým možným vysvetlením je, že vzhľadom na spôsob zberu dát sa deti alebo mladí nechceli priznať k takémuto konaniu.

Všeobecne môžeme povedať, že naši respondenti vo veľkej väčšine odmietajú násilie (cca 80 – 90 % zvolilo odpoveď úplne nesúhlasím, skôr nesúhlasím). Ochota použiť násilie rastie pri položkách, ktoré sa na prvý pohľad zdajú „dobrým motívom“, respektíve „spravodlivou obranou“, ako napr. keď niekto začne prvý, alebo niekto uráža rodinu alebo priateľov. A výrazne klesajú pri použití násilia pre zábavu a rešpekt, použitia terorizmu a bômb. Vo všetkých položkách okrem poslednej (používanie bômb na boj proti nespravodlivosti) chlapci boli významne ochotnejší použiť násilie. Pri niektorých položkách sa vekom zvyšovala ochota vidieť násilie ako riešenie, u niektorých najmä vyhranených (násilie ako zábava, násilie pre rešpekt) sa táto tendencia neobjavila. Medzi regiónmi neboli zistené konštantné a konzistentné rozdiely. Znepokojivý je výskyt síce malého ale významného percenta respondentov, ktorí vnímali násilie ako regulárny spôsob riešenia problémov. Otvára sa tu otázka, či ide o špecifikum vývinového obdobia, rebelstvo a nekonformnosť, alebo ide o výchovu a vzory v rodine, spoločnosti alebo v kultúre či politike. Z výskumu nemôžeme jasne povedať, že v konkrétnej situácii sa mladí ľudia priklonia k použitiu násilia ako riešenia, ale fakt, že v testových situáciách násilie schvaľujú, nie je príliš povzbudivý.